

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
12 iunie st. v.
24 iunie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 24.

ANUL XXIV.
1888.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Despărțenia lui badea Cartiș.

— Schiță. —

Gât îi țera Bihării, nu-i sat ca Damoșul. Nu dora pentru că e mare și frumos; ci fiind că zace mai sus decât toate satele din țera acesta. O bucată de loc poți merge pân' acolo cu căruța, de-acî incolo numai călărește, dar în urma urmelor trebuie să te cobori și de pe cal și să mergi pe jos, prințându-te de smide și sărind din stâncă 'n stâncă.

Când apoi ai sosit, îți faci cruce de trei ori, că Dumnezeu te-a scăpat și de primejdia asta; dar când îți aduci aminte, că trebuie să te și rentorci, te umple grăza, pèrul ți se face măciucă și rogi pe Tatăl cel ceresc, ca numai acuma să te pòrte 'n pace, că până-i lumea și vileagu n'o să te mai pună păcatele a vini prin țera acesta strîmbă.

În curînd inse uii și nêcasurile drumului, căci privind în jos, ți-se întinde o vedere minunată. La piciorle tale se pitulesc văi și coline, în a căror umbră șerpuește Crișul-repede, al cărui clocot resună sus ca ș-o horă ce se lègână din frunză 'n frunză.

La spate se 'naltă munții și codrii urieși. Cale de-o di nu mai găsești nici un sat, până la Stăna-de-vale. Dar nici codrii nu sînt pustii. Sute de turme vèrèză 'n érba mêtăsosă; la umbra fagilor și brașilor, ciobanii cîntă din frunză, ducînd dorul satului ș-al leliței lor, și așteptînd cu neastèmpèr tòmna ca să se pòtă rentòrce. Ce viêtă! Să nu faci alt ceva tótă vèra, decât să cînti din fluer și să te adie 'n somn vèntuțul plin de miros dela florile de munte!

Multe turme sînt p'acolo, că 'n lipsa de pămînt arător, ómenii prăsesc vite și așa trăsesc, ba mulți se și 'mbogățesc.

Sînt ómeni bogăți și la Damoș. Intre toți inse nu-i nici unul ca badea Ilie Cartiș. Casa lui e colo pe cea còstă de del din dreapta, casă acoperită cu șindrile, impresurată cu gard: în ocol șură mare și grajd din care tocmai acuma es niște boi ca cremenea.

Îl cunosc de mult. Eu i sînt avocatul. E un om cum se cade, nu numai pentru că are multe procese, dar mai cu sêmă pentru că el mi-a fost cel dintèiu client. Advocații începători vor fi știind bine, ce va să dică vorba: cel dintèiu client.

Să ve povestesc un proces al lui.

Eram avocat tiner. În lipsa lucrului, făceam versuri, pe cari — ètă crima — le și publicam. Incepeam a-mi perde nădejdea în viitorul meu, când într'una din zile vini badea Cartiș. Îl șiceam om cu

dare de mână, care are trei pluguri și mulți dato-rași, eram dar sigur că vré să deie pe cineva 'n lege. Ètă un proces.

Îl primii cu bucurie și-l intimpinai:

— Noroc bun, bade Cartiș! Dar ce vènt te mai pòrtă pe la noi?

— Da èt'am vinit și eu să-mi mai mut umbra.

— Ce veste-i pe la dvòstre?

— Și mai bună și mai rea.

— Ce-ți face nevèsta?

— Face bine că-i sànètòsă.

— N'am vèdut-o de mult.

— A vinit și ea.

— Aveți ceva lucru p'aceia?

— Chiar d'aceia am vinit la dta.

— Dar ce-i?

— Voim să ne despărțim.

— Glumești!

— Ba.

— Dar eu am știut că trăiți bine.

— Așa am și trăit.

— Ce s'a întèmplat dară?

— Nimica.

— Nu o mai iubești?

— Ba mi-i dragă ca lumina ochilor.

— Nu te mai iubește ea?

— Ar sàri 'n foc pentru mine.

— De ce vrei dară să te despărțesci?

— Nu ne potrivim, domnule.

— E firetică?

— Ba-i blândă ca ș-un mielusel.

— E rea?

— Ba-i bună, s'o pui pe rană.

— Cum nu ve potrivii dară?

— Asta-i altă căciulă. Ț-oi spune-o 'n urmă.

Acuma, fii bun și primește pèra nòstră și caută de ne despărțesci cât mai ingrabă!

— Și ce dice muerea?

— Vede și ea că așa nu-i bine. Ne-am înteles dară 'mpreună ca niște soți cum se cade, ș-am vinit amèndoi să ne bågăm fișcareși. Eu la dta; ea s'a dus la altul.

— Care va să dică, sînteti hotàriți amèndoi să ve despărțiți?

— Da.

— Imi pare fòrte reu.

— N'avè grige, domnule. Nu se pòte altfel. Că noi nu mai putem trài așa. Fă dar ce te rugai. Incepe cât de curèad pèra.

— Bine. Àncă astăzi. Ș-apoi te-oi înștiința când ai să vii.

— Să trăești cu pace, domnule!

Și omul s'a dus.

Incepui processul numai decât și 'n scurt timp forul protopopesc ficșă un termin. Inșciințai pe om să vie.

Terminul sosi. Me dusei la Aleșd, unde avea să se judece cauza. Timpul trecea, dar omul nu mai viniă. Gândiam că ș-a schimbat gândul, s'a împăcat cu nevêsta și acuma nu mai vré să se despărțescă de ea. Și me bucuram. Nu șciu pentru ce, dar processul acesta nici decât nu-mi viniă la socotelă.

In clipita din urmă inse badea Cartiș sosi.

— Me iertă, domnule, c'am întârziat. Muerea astă nôpte a copt pită, de-aceea am zăbovit.

— Muerea? Muerea dtale?

— Aceea.

— Așă dar nu mai vreți să ve despărțiți?

— Ba vrem.

— Și totuș ședeți la olaltă?

— Numai într'un ocol, dar fiecare 'n altă casă.

— Dar rogu-te spune-mi ce-i și cum? Ve iubiți, ședeți într'un ocol, mâncați aceeaș pită și totuș vreți să ve despărțiți! Așă ceva n'am mai văđut. Par că-mi spui o ciumentură.

— Să ți-o deslucesc dară, ca să pricepi și dta.

Și eu și muerea ne rupem după lucru; nu ne sculăm când sôrele-i de-o bôtă pe cer, nici ne culcăm când se 'nvêluie ăiua cu nôptea. Așă apoi, adunând de-aici, mai culegând de colo, incetul cu incetul, cu vrerea lui Dumnezeu, ne pomenirăm că sântem ômeni cu stare bună. Casă frumôsă, șură mare cu bucate, grajd cu vite, turme la munți, pământ roditor, pădure verde, de tôte avem și jumătate de sat își scôte mă-măliga din coșul meu. Și totuș, măcar că avem de tôte, de și sântem putređi de bogăți, simțim că ne lipsește ceva, ce mai cu sêmă ni-ar trebui; nu avem ôrece, care ni-ar fi mai scump decât tötă bogăția nôstră. Vorbă scurtă, Dumnezeu ni-a dat de tôte, dar a uitat să ne deie ș-un copil. Și asta ne dore grozav. De multe ori, când trudiți de lucru, ne ducem sêra cu muerea acasă, ne 'ntrebăm: că de ce ne obosim atâta pentru florile cucului? Pentru aceea lucrăm atâta, ca alții să tragă folosul și să riđă de noi?

— Așă-i.

— Mulți ani ne-a necășit și supêrat gândul acesta. Intr'aceea am incercat multe de tôte, să ni se 'mplinescă pofta inimei, Đece ani am postit tôte mercurile și vinerile; dat-am popii doue vaci să ne facă patruđeci de sârindare; umblat-am și pe la doftori, dar tôte au fost insêdar. In cele din urmă am auđit d'o vrăgitóre 'n Bulz, care șcie face minuni. Ne-am dus la ea. Aceea ni-a spus, că de bună sêmă vom avé copii, dar mai întêiu să ne despărțim ș-apoi să ne cununăm êrăș. Êtă dară pentru ce voim noi să ne despărțim.

— Și cređi dta asta?

— Așă auđ din toți, că vrăgitóreă din Bulz nu minte. In sfêrșit o să 'ncerc și asta.

Ar fi fost de giaba ori ce incercare să desmênt pe badea Cartiș dela hotărireă sa. Nu-i mai ăisei dară nici negru nici alb, ci c'un suris ce nu-l puteam ascunde, plecarăm la scaunul protopopesc. In câteva luni procesul se incheiă și despărțenia fu pronunțată prin sentință.

La o lună după despărțenie, badea Cartiș vini êrăș la mine și me pofti la cununie cu muerea lui cea dintêie. I mulțămii, dar nu me dusei.

Cam la anul êrăș vini la mine și me 'ntimpină cu vorbele pline d'o nespusă bucurie:

— Décă n'ai vinit an la cununie, te rog vină acuma la botez.

Fericirea lui intr'atâta me scôse și pe mine din țițini, încât i respunsei cu aceeaș bucurie:

— Me duc, me duc!

Dar in curênd mi-adusei amiște, că el șede 'n Damoș și grăbii să me 'ndreptez:

— Ba nu pot merge, c'am mult de lucru.

El îmi ăise numai atâta:

— Veđi că nu minte vrăjitóreă din Bulz.

Și strîngându-mi mâna, eși.

Iosif Vulcan.

La fantasie!

Dup'a vécurilor urme să me duc cu tine êrăș,
Crerul meu să-ți fie sôre, sufletul meu un tovarăș?...
Fantasie, fantasie, sântem singuri amêndoi
Astăđi, când cărarea vieții presărată-i cu nevoi!

Șcii cum printre mândrii arbori ce se scuturau de flóre,
Revêrsându-și luna plină pré bogata ei splendóre,
Noi treceam prin sori și stele, sus in cer de pe pământ,
Pe răboj făcênd o creștă și privind spre un mormênt.
Și din nôptea amintirii scoteam ăilele trecute,
Amorțitele ilusii și speranțele pierdute,
Êr din umbrele vieții risipite prin pustii,
Făceam tot atâtea chipuri cu ochi vii cu buđe vii.

De-o potrivă — câte-odată — cum stăteam pe gânduri... Ôre
Toți ne-aflăm aici pe lume supuși sortii schimbătóre,
Au pe toți ne stăpânește geniul morții ne-impăcat
Și prin micile miserii toți robim la un păcat?

Pentru tine codrul are frémêt dulce, isvor dulce,
Êr pe urma-ți neajunsă rar pot lacrimi să se culce,
Nu te du deci, fantasie — fă un pas êr innapoi,
Căci durerea mea cu tine împărțită-i la nevoi.
Și ascultă! In tăcere cum se 'nalță jos din vale
Glasul cornului de nôpte, și cu el o dulce jale,
Vino, dragă fantasie, să-l urmăm până 'n de ăori,
Ne-a premerge luna blândă pașilor tremurători.
Cetinii urcați pe vêrfuri s'or desface in cărare,
Unde lumea prefăcută-i in pădure de argint,
Ș-un miros de brad ne-o duce colo 'ndepărtata zare,
Unde-o rađă stăpânește, unde toți și tôte cânt.
Tu in crerul meu, norocul ăi de ăi o să mi-l depeni;
Și ca mumii egiptene or să stea in giuru-ți țepeni
Mușinoi de ilusiune;... êr colo prin cotituri
Teii face-ne-or primirea, imbinați in boltituri.
A pădurii varii nêmuri ne-or eși spre 'ntimpinare,
Frunđele or să doinêscă, flori eși-ne-or pe cărare,
Mirturi scumpe-o să ne deie ospêtarețul hucég,
Așternut môle ne-o face, mușchiul côle sub un fag.

Trece-or anii peste capu-mi, și din gând tôte mi-or trece,
Firea mea va să se schimbe ș-oi să fiu la tôte rece...
Fantasie, fantasie! ce să-mi spui, ce-o să-ți mai spun?
Crerul meu ce-ți este sôre, păr că astăđi e nebun!

Traian H. Pop.

Despre frumșețile femeii celei bune.

Cuvintele pentru rugăciunea nôstră de astăđi
le-am scos din cartea lui Sirach, cap 26, vers 18:
>Sôrele când resare intru cele inalte ale Domnu-
lui și frumșeța muierii bune podôbă este casei
sale.<

Atâta putere, atâta lumină, atâta tărie cere mare propovăduitor dela femeie, cât cere dela sôre, — nu mai puțin. Și are dreptate. Deci puterea femeii se simte în totă casa. Puterea ei o simțim îndată ce am intrat în casă, încă înainte de a fi întâlnit pe stăpâna ei. Încă de pe pragul ușei o putem cunoșce, și de acolo începem a fi sub farmecul ființei și al lucrării ei. În palate, ca și în colibe, ori de călcăm pe covoră ori pe un așternut de lut, ori de ne întimpină o slugă îmbrăcată în haine cu fire de aur, ori un copil descult; de intrăm și într'o cameră bogat împodobită, ori într'o cameruță mică și strimță; — pretutindeni ne grăește respicat stăpâna casei, o cunoșcem, fără a o fi vădut. Er când dânsa e ca sôrele, atunci casa ei e asemenea cerului luminos, senină și înveselitoare. Când femeia, stăpâna casei, pörtă pe fruntea ei curățenia, în mâni lucrul și în inimă iubirea, atunci în giurul ei ea respândește mirismă și strălucire; atunci copiii și florile ei înfloresc; atunci bărbatul ei zimbește când intră acasă obosit de munca zilei; atunci ôspele, căruia ea i ese în cale, se înveselesc; atunci bolnavul la auđul glasului ei, se simte mai bine; atunci cel lipsit se simte ajutat mai mult de sfaturile ei înțelepte, decât de darurile ei cele mari. Nu e greu ca femeia să fie ca sôrele. Un singur dar se cere: iubirea! O femeie cuprinsă și insetată de iubire nu se uită la nici o greutate, la nici o jertfă, la nici o osteneală, la nici o frică; căci ea nu trăiește nici un minut pentru sine, ci numai pentru alții. Ea nu întreabă: »Fi-voi eu fericită?» ci ea își dăce: »Fericit-voi eu pe cei pe cari mi i-a dat Dumnezeu?» Femeia, care în totă vremea și în tot césul își pune această întrebare, curând va simți puterea ei, căci ea mărește înțelegerea și deschide ochii.

O femeie nici odată n'ar trebui să mergă la culcare înainte de a se fi întrebat: »Pe cine am făcut eu astăzi fericit?» Er ziua, în care ea n'a înveselit și n'a încălđit inima unui om, să i se pară o zi perdută.

Da! Veselie să respândescă în giurul ei feciôra, prin ajutorința ei voioasă la tôte, prin spriginul ei dat celor mai slabi, prin lucrarea ușoră și veselă a brațelor ei sprintene, prin cugetarea limpede a inimei ei celei tinere și gingașe. Veselie să respândescă femeia puternică, purtând cu zimbetul pe buze grigile dîlmile, împărțind cu credința ostenelele, având o nesecată răbdare, și iertând tuturor greșelile și slăbiciunile lor. Veselie să respândescă în casă mama, îngrijind în liniște de ceta cea mică a copiilor, depărțând primejdia și împărțind comorile nesecate ale iubirii, cu care întimpină pe fiecare copil de nou născut, întocmai ca isvorul de lapte din peptul ei. Veselie să impartă și bētrâna cu zimbetul ei, cu tôte că tēemplele-i sūnt obosite și pērul i-a innalbit. Desfătēză-te și tu, bētrâno, de pacea dobândită în urma atător vijelii. Desfătēză-te și tu în tineretul cel vesel, care înfloresce în urma ta. Bucură-te și tu de lumina, pe care de pe acum o zărești licurind prin porțile cereșci.

Dela resăritul plin de foc, până la mieđul zilei călduros și roditor și până la roșēta apusului, ce respândește umbre blānde, tu, femeie, poți fi un sôre, și fericite de tine când ești ca un sôre.

Er voi bărbatilor, priviți în femeile vōstre lumina sôrelui vostru. Și pentru această erăș numai un lucru se cere: iubirea! O femeie neiubită e ca o flôre pusă în fața vēntului de mieđă-nôpte. Ea ar înflori, dară nu pôte să dea decât frunđe galbene, și când ar trebui să apară în totă podôba ei, atunci se veșteđește. O femeie neiubită e frântă în puterea ei, precum un rîu prin o iezătură. Apa, ce voia să

curgă în largul ei și în plinul undelor ei, se oprește în cale și nu șcie încotro să apuce. O femeie neiubită e ca sôrele de iernă, acoperit de norii grei de zăpadă, zădarnicit desuflarea crivețului, care împedecă căldura lui să încălđescă pământul. Un bărbat, care-și iubește femeia, va descoperi în trēnsa în fiecare zi comori noue.

El o va prețui mai mult decât pietrele cele mai scumpe, căci pentru dēnsul ea trebuie să sufere dureri și primejdia de mörte, grigi și intristări. El îi va mulțami în fiecare zi, căci dēnsa a făcut din casa lui un locaș al păcei și din copiii lui ômeni de vrednicie.

Da! Femeia e inzestrată cu o putere mai pe sus de tôte puterile, cu o vrednicie mai înaltă decât tôte vredniciile, cu o frumsetă mai mare decât tótt podôbele pământului: Ea e mama! A fi »mamă» e începutul și sfērșitul chemării și al ființei ei. »Mama» e numele cel mai înalt ce i se pôte da. A fi »mamă» e vitejia ei, e mărturia vieții ei, e cununa e-de biruință, e lupta și mărirea ei, e vieța și mörtea ei.

Acēsta simțire e atât de puternică în pieptul fiecărei femei, încat femeia în vērsta cea mai fragedă ocrotește pe cei mai frageđi, er mai târziu ea e mama părinților ei, cari au îmbētrănit, ea e mama soțului ei, de care îngrijește cu iubire. Er când femeia e lipsită de acest dar ceresc, ea dăruiește iubirea ei de mamă străinilor, căci isvorul de iubire trebuie să isbucnescă din ea în totă deplinătatea puterii lui. Prin ajutorul acest ui dar, care cere jertfa de sine, se pôte îndreptă chiar o femeie păcătôsă, pôte să-și spele vinovăția în fața ei și în societatea omenescă.

Din potrivă, o mamă rea e o privire nenorocită. Bărbatul pedepsit cu o soție rea, perde ori-ce nădejde, căci o mamă rea e mai pe jos decât animalele cari și ele își dau vieța pentru puii lor.

Decă vei vedē un vitez pe câmpul de luptă seu în împărăția spiritului, ori de vei întâlni vre-un stăpănitor în gânduri și în descoperiri: se șcii că el a avut o mamă alēsă.

Voi, mamele, aduceți-ve aminte, că micile ființe ce vi le-a dăruit Dumnezeu, la sînul vostru și în brațele vōstre, invēță dela voi binele și reul, poftele și dorințele, curățenia sufletescă și bunătatea. Aduceți-ve aminte, că dela voi ele primesc tôte, chiar tôte, și încă în puterea vōstră stă de a face pe copiii vōstri fericiți seu nenorociți, după pornirea sufletescă a fiecăruia, căci acēsta pornire ne croiește sörtea vieții nōstre. Răbdarea mamei în nenorociri, mulțamita ce mama dă pentru fiecare rază de căldură și pentru fiecare ceas bun, au iniuriere asupra copilului, întocmai precum nemulțamirea mamei amărește și instrăinează sufletul copiilor de tot ce le-ar putē pricinui bucurie și veselie.

Iniurierea tainică a mamei e nemēsurat de adancă. Nici ea ēnsași nu cunoșce puterea ei și se miră vedēnd, că a resărit ceea-ce a semēnat; și erăș se miră vedēnd, că pierē ceea-ce dēnsa a îngrijit. Dar ori cât de aprôpe e chemarea femeii de Dumnezeu și ori cât de asemēnată sôrelui e iubirea ei, și ea trebuie să rătăcescă și să greșescă. Impotriva acestora, bărbatul să-i stea intru ajutor și să-i ușureze sarcina, pentru ca cinstindu-se unul pe altul să înflorescă un nēm sănetos de fii ai lui Dumnezeu! Amin!

Ajută-ne Tu, Părinte, ca să ne putem implini datorile de iubire unul cătră altul! Tu, care ne-ai zidit pe noi cei în neasemēnare unul de altul, ajută-ne pe noi ca să ne indeplinim și să ne ajutăm unul pe altul, ca astfel crescēnd să ne apropiām de Tine!

Părinte ceresc! Fă-ne buni și deplin curați, căci Tu ne-ai învățat a cunoșce, ce este frumseța cea cerească. Noue, celor împărtașiți cu darul Teu, ne-ai lăsat cugetarea, care ne luminează ca soroarele și care ne dă puțința de a jertfi voioși toate, pentru ca pruncii noștri să fie mai buni și mai înțelepți decât noi. Er când vom rătăci, Tu ne vei îndrepta și nu Te vei obosi de dăsa noastră alunecare. Fă, Dămine ca să fie casa noastră un raiu luminat de soroarele iubirii Tale, unde jertfa nu se pare pré mare, unde iertarea e nemăsurată, unde mulțăminta nu e dată uitării! Amin!

Carmen Sylva.

Eugeniei.

Uită lumea cea pustie
Și'n voios umbră te-arată,
Numai codrul să ne știe
Fericirea noastră totă.

Ne vom duce 'n legănată
Mladă cu pierdute căi,
Unde cornu 'nduișat-a
Singularicele văi.

Ne-om vorbi sub bolți in flóre
Mai incet și tot mai dulce,
Când luceferii in zare
Gânditori merg să se culce.

Și a frunzelor jălire
Ascultă-vom noptea 'ntrégă.....
— Lasă lumea 'n părăsire:
Tu imi ești atât de dragă!...

Arthur Stavri.

Șoimul.

(Novelă germană, de E.)

Frumosul și vechiul Albrechtsburg, in apropierea orașului Glückstadt, eră splendid iluminat și vântul de noapte ducea glasuri vesele de musică, departe peste valurile Elbei, strălucite de lumina lunii. Conteul Fridrich de Albrechtsburg, unica odrăslă a nobilei vițe, a dat un mare bal. Castelul eră un edificiu estins din vremile evului meș, cu turnuri, șanțe și poduri, cari peste noapte se redică. Pe din afară avea un aspect grandios moros, și in vremea de toate dăilele nici decât nu eră arangiat comod și amicabil, dar ađi in ornamentul seu sərbătoreșc, imbiă o privesețe veselă.

Intr'o odaie mică din turnul spre ost — ceva indepartată de salonul de bal și celelalte odăi, — stau doue persoane — un bărbat tiner și o damă tineră. Liniile feței bărbatului erau de o frumusețe frapantă, cu toate că in acest moment, eră intins peste ele un nor de tristete. De-a judecă astfel și despre damă, nu am fi aplecați a crede — in ce vreme ea, cu capul aplecat, ascultă vorbele tinerului bărbat; indată inse ce dăsa își redică ochii ei, intunecați-albăstri — și fruntea-i se insenină de un suris fărmeător, o aflăm frumósă — foarte frumósă. Tinerul bărbat dragăniă un șoim frumos, carele ședea pe mâna sa, pecând dama — vis-a-vis de el se anină leș de marginea ferestrei.

— Se va vorbi mult despre acest bal, ca de cel mai splendid bal, ca și carele de mult nu s'a dat, — conte Albrechtsburg — dăse ea.

Pe buzele tinerului bărbat se ivi un suris desprețuitor pe când respunse: — Intr'adevăr se respăteșce osteneța vorbelor.

— De sigur că da — pentru ce vorbești intr'un ton așa desprețuitor?

— Dta șcii, domnișoră Magdalenă, că mie nu-mi este atât de plăcerea publicului, — ci numai de a dtale, de-a implini cea mai mică dorință a dtale, nu-mi este grea ori-ce jertfă, și numai in onórea dtale s'a dat acest bal.

— Ah, conte Albrechtsburg, aceste mi se spun mai mult de șce ori peste di.

— Pré cu puțința, — dar cuvintele nu proced dintr'o inimă așa sinceră ca a mea.

— Acesta o joră fieșce-care — dăse ea, bățjocitor.

— Bine, domnișoră Magdalenă, dar eu sânt in stare a dovedi vorbele mele. Trei ani am pândit tot cuvântul dtale, toate dorințele și le-am implinit, încat numai mi-a fost cu puțința. Pe mine insumi precum și averea mea, le-am depus la picioarele dtale; dta din contră — numai recelă și bățjocură ai avut pentru mine. Dta șcii cât te iubesc, cum puținii bărbai iubesc, cu tot sufletul meu, te iubesc pentru dta inșai, nu pentru averea dtale, nu pentru numele dtale vechiu. Te iubesc încă tot așa infocat ca mai nainte și totuș, in această seră pentru ultima óră me dejosesc naintea dtale. Încă odată îți ofer inima și mâna mea — voești dta să le primești?

Tinerul bărbat cădú 'n genunchi, palidă și tremurând il ascultă Magdalena. Ochii ei păreau mai intunecați, se părea că o luptă grea in internul ei ar trage un vël naintea lor, — dar in sfârșit, când ea incepú a vorbi, cuvintele ei devastară slaba speranță a contelui, ce-i părea că își talmăceșce din espresia feței ei.

— Scólă-te, conte Fridrich — dăse ea rece, — acesta e o nebunie. Măne ér vei fi de-alătura mea, și tot așa in dăilele mai deaprópe și următore, precum ai făcut-o de ani incóci.

Tinerul bărbat se sculă, in loc de respuns se inchină naintea ei rece cu politete, — neteđi penele lucií a șoimului seu, a cărui ochi cuminti priviau când la unul când la altul, cași când ar voi să intrebe că ce se petrece naintea lui. Ofensată de această tăcere, dama esclamá:

— Acesta este amorul dtale vestit? Eu îți spun lucruri amare și dta nici nu te simțești ofensat de ele.

— Nu me pot uită de mine intr'atata, ca să revanchez ofensele unei femei.

— Acesta nu o poți, dar poți spune vorbe desprețuitoré. Eu presupun mai mult amor in șoimul dtale decât la dta.

— Cel puțin șoimul meu nu me răneșce nicú odată, — respunse contele, — el nu respăteșce iubirea mea cu bățjocură aspră.

— Ar face-o póte, când el ar șci vorbi, — replică dama, cu ochii inflăcărati. Se întorse spre use, dar in apropierea aceleia se opri, și intorcându-se de jumătate, — dăse cu un glas desprețuitor: »Dta, de sigur de aceea iubești șoimul, pentru că odată — acela o fi fost posesiunea unei dame, iubită de dta?

Aceste cuvinte, dar mai mult cum furé acele exprimate — erau ofensătore in gradul suprem. Tinerul bărbat își redică capul, ochii sei schinteiau, — iute și fără voie respunse:

— Dăci adevăr. Acest șoimn a fost al unei dame nobile, pe care am iubit-o. Înima ei nobilă și adevărat femeiescă n'ar fi fost in stare a face durere nicú la creatura cea mai neinsemnată, cu atât mai puțin

Dragostea.

Illustration by J. G. ...

a derimă sub picioare un amor sincer, ce i s'a închinat.

— Pentru-ce nu te întorci la acest exemplar de virtute și gingășie? — întrebă Magdalena.

— Cu siguranță așa află vindecare la dânsa, pentru simțământul meu rănit, — răspuse tinerul bărbat, — dar dânsa e mortă.

Fără un cuvânt părăsi Magdalena odaia. Capu-i ardea, ochii ei erau plini de lacrimi. De ar fi vădută-o Fridrich, cum sta la o ferăstră, plângând cu amar, i-ar fi iertat ofensa amară.

Dar contele nu a vădută-o. Cu pași mari se primblă prin odaie, șoptind încet: Nebun ce-am fost. Trei ani am jertfit — inimă, vreme și avere — în serviciul acestei femei fără de inimă, — ați m'am vădută respătit cu un suris, mâne respins cu dispreț. Când voi plăti datoriile ce le-am făcut pentru balul de ați — voi fi sărac, de tot sărac. Mâne trebuie să-mi trimit servitorii din serviciul meu, — să-mi vând argintăriile, mobilele, caii, mie nu-mi rămâne nimic, decât acest castel, grijitorea mea bătrână Margaretha și șoimul meu; aceste nu me vor părăsi. Această casă ați plină de muzică și ris vesel, nu peste mult va fi asil de șoreci și buhe. Eu me voi retrage de ômeni în această odaiță din turn, de a cercă să-mi ascund sărăcia și desperarea. Dar acum nu-mi este permis a me predă acestor jăluiri — nedemne de un bărbat, ci trebuie să reintorc între ôspeții mei.

Ultimele cuvinte le rostii tare, cași când ar fi voit a se face atent pe sine; puse șoimul în veriga sa din aprăpele ferestrei, reintorse în salonul de bal, unde se părea că dânsul este cel mai vesel între toți.

— Iute Susano, întărește-mi acest corset, adu-mi căciula și mantéua ta și păpușii tei de piele, — strigă domnișora Magdalena, după mai multe săptămâni dela sêra de bal, schițată mai sus. — Dar așteptă — adaugă — trebuie să-mi legi frimbiile dela zadie, așa-mi tremură mânilor, încât eu nu le pot.

Servitorea ascultă, și peste puțină vreme tineră-i stăpână sta îmbrăcată ca o țerancă — naintea oglindei elegante.

— Ah, domnișoră, de nu te îmbrăcam eu, intr'adevăr nu te-aș fi recunoscut, — țise fata.

— Nainte dar, în numele Domnului! — țise dama, și cu pași repeđi grăbi din odae și 'n jos pe trepte.

După un departe și considerabil drum, sêvêrșit așa iute, ajunse la castelul Albrechtsburg, pe o ușe laterală, scundă, intră și-și luă calea cătră turnul spre ost. Aici află pe bătrâna Margaretha, ședând într'un fotel.

— Sêra bună, maică Margarethă, — țise domnișora Magdalena.

Bătrâna femeie privi — surprinsă — în sus, și părându-i că cunoșce pe Susana, cameriera domnișorei Magdalena, — resalută cu un ton pe cât se pôte de neamicabil.

— Nu fi supêrată pe mine Margaretho, — țise cameriera, — după cum adecă i se părea bătrânei, — aduc dór o scrisóre dela domnișora mea, tinêrului stăpân.

— Pentru aceea nu trebuiă să vini încóci — fu respunsul bătrânei, care — la declarațiunea servitorei — de loc nu părea a fi dispusă mai amicabil — scrisorile domnișorei tale nu au adus altă în această casă, decât jale și lipsă.

— Dar Margaretho, eu sânt trimisă de-a predă această scrisóre, și nu-mi este permis a rentórce fără respuns, mi-ar costă poziția. Nu vei fi dar așa de aspră față cu mine, față de o fată săracă, care nici odată nu ț-a făcut nici un reu.

Magdalena la aceste cuvinte începú a plânge, êr bătrâna pêtrunsă de lacrimile ei, se sculă, luă scrisóreă, cu cuvintele:

— Ȋci adevêr, nu-mi este permis să-ți fac asta, — iți duc scrisóreă.

În vremea ce Margaretha suiă treptele, clătină mereu din cap, priviă scrisóreă pe de tóte lăturile vorbind încet: — Nu e sigilată bine; de așa șci ceti, așa frânge-o, și când ar fi ceva în ea, ce ar puté pricinui durere stăpânului meu, atunci mai bine mi-aș ține mâna pe foc, decât să i-o predau. Sub acest monolog ajunse la odaia contelui și bătú la ușe.

— Intră! — se auđi vocea contelui Fridrich, carele ședând la ferăstră, cetiă, și zărind bătrâna femeie, adaugă: — Ce aduci?

— O scrisóre pentru dta, domnule conte.

Fața tinerului bărbat galfedí, și mâna-i tremurá pecând ținea scrisóreă gingășe și parfumată. Pe un moment tântăvi — invălmășit de simțemintele sale — după aceea frânse sigilul și ceti următórele cuvinte: Magdalena de E. este hotărítă a se departá în Anglia, unde are de gând a rămâne mai mulți ani; dar 'nainte de-a plecá, ar dori să vêđă pe amicul ei, contele Fridrich de Albrechtsburg, carele de-o vreme, așa enigmatic s'a retras de lume, și ș-ar face onóreă, ați la 5 ore, a prândi la dânsul.

(Înceierea va urmá.)

Lucreția Suciu.

III Sonet.

După Petrarca.

Décă nu este amor, ce e acel simț divin?
Eră decă e amor, Dómne, cum pôte să fie?
Décă-i bun, de unde chinul ce înima mi-o sfășie?
Décă-i reu, de ce e dulce al amorului venin?

Décă eu am aprins focul, de ce plâng și me jelesc?
De pășesc spre reu-mi propriu, plânsul ce valóre are?
Căci acesta mórte viă, ori reu plin de desfêtare
În mine cum pot să fie, decă eu nu consimțesc?

Décă consimțesc? me dóre de atâta nedreptate,
Între vânturi inimice, sânt pe naia frângăciósă
Fără cârme, fără vêsle, eră țermuru-i departe.

E ușor să șciú cārarea, dar me tem de rătăcire,
Tremur în mijlocul verăi, asud în êrna gerósă,
Aș voi să fiu un altul, dară sânt ca scos din fire.

Ioan Bocanici.

Grivița.

(Urmare.)

Nóptea nu aduse cu sine liniște deseવêrșită în liniile protivnice. Am țis că trupele divisiunei a 4-a română, îndată ce ocupaseră redanul luat în cursul țilei dela Turci, îl transformaseră într'o mică redută spre a servi de sprijin ante-posturilor nóstre, cari înaintaseră în acea parte până la 700 metri de întăriri inamice. După ce innoptă, Turcii pornind din întăriri Abdul-Kerim, înaintară asupra redanului în nădejde de a surprinde pe Români; dar posturile înaintate ale acestora deteră alarmă, și încercarea de atac a musulmanilor fu respinsă. Apoi totul intră în liniște, numai artileria română-rusă urmă a trage la intervale, peste nópte, pentru a împedecă repararea întăririlor turcești.

Dar această tragere de noapte n'avea mult spor, căci când se făcu ziua la 28 august (9 septembrie), întăririle turcești pe toate fronturile apărură în aceeași stare în care se aflau în ziua întei. Cu nepregetată hărnicie reparau peste noapte locotenenții lui Osman, și serviciul seu de geniu, stricăciunile produse de bombardarea de peste zi și tăbiile și redutele turcești se înfățișau din nou următoarele neclătite și corecte, par că n'ar fi suferit nici o lovire.

La 6 ore dimineața artileria română-rusă începe a treia zi de acțiune, mai puternică, mai eficace ca în zilele trecute, căci bateriile înaintaseră pe toate fronturile, și 220 tunuri rusești, 78 românești erau în linia.

De observat, în acest uriaș duel de artilerie, era că întăririle turcești, după prima zi de schimb de obuze cu bateriile române, se teriau manifest în urmă de a primi lupta cu acestea, îndreptându-și mai mult tragerea asupra bateriilor rusești. Causa acestei feriri, evident că nu era numai distanța mai apropiată a bateriilor române. Pentru prima oră, decă nu ne înșelăm, se întimplă ca tunuri Krupp să se întâlnească ca adversari pe câmpul de bătaie; artileria românească și artileria turcească aveau armament de același sistem. Se știe întru totul că exercită asupra soldatului increderea în arma sa. Tunurile turcești neavând superioritatea numerică, și vădând Turcii că artileria noastră nu le este inferioară în tragere și bătaie, ei își îndreptară mai bucuros acțiunea asupra bateriilor rusești, cu cari sperau a eși mai lesne la capăt.

Comandatul diviziunii a 4-a, după ocuparea redanului luat dela Turci, ordonase a se așeză în stânga acestuia, pe o movilă naturală, o baterie de susținere. Bateria 3-a din regimentul al 3-lea de artilerie fu desemnată spre acest serviciu, și comandantul ei, căpitan Lupașcu, construi în noaptea de 27/8 spre 28 august (9 septembrie) pe această movilă la 900 metri de întăririle turcești, o baterie îngropată în pământ și astfel dispusă, că nu oferia un punct de ochire lesnicios inamicului. Când în dimineața de 28/9 se începă erăș bombardarea, această baterie deschise la distanța ei apropiată un foc foarte viu asupra tabiei Abdul-Kerim, și efectul era mult superător pentru Turci. Ei răspunseră câtva timp cu energie, concentrându-și mai ales tragerea asupra bateriei căpitanului Lupașcu. Dar vădând greutatea de a lupta cu acea baterie bine acoperită, tunarii din reduta turcească retraseră tunurile despre fața făcând front către Români, astupară cu gabioane deschidăturile pentru tunuri, și urmară tragerea numai despre fața întorsă spre Ruși. Celelalte întăriri turcești, mai puțin espuse, continuară focul asupra înaintatei noastre baterii dela movilă.

Divisia a 3-a își urmă bombardarea asupra obiectivului seu, întăririle dela Bucova: er divisia de rezervă se întări pe platoul dela Verbița, săpând tranșee spre a acoperi flancul drept al pozițiunii române.

Domnul Românilor se duse în acea zi de dimineață la ambulanțe, spre a vizita pe răniții noștri în lupta luării redanului. Cea mai mare parte dintr'ensii, după primul pansament făcut la ambulanțele divizionare, fuseseră evacuați spre spitalele stabilite pe liniile dinapoi ale trupelor. la Mecika și Muselim-selo; numai răniții mai greu, cari nu se putuseră încă transportați, se mai aflau în căutare la ambulanțele din prima linie. Domnitorul adresă acestor viteji cuvinte de laudă și de mângâiere, și-i recomandă buzelor îngrijiri ale personalului medical; apoi înaltul comandant merse la pozițiunile trupelor, unde se întâlni cu împăratul și cu marele-duce Nicolae. Monarhul Rusiei și căpetenia armatei imperiale în Bul-

garia, felicitară călduros pe Domnul Românilor pentru succesul trupelor sale în ajun, și pentru bravura ce arătaseră. Acest succes exercitase o inveselitore influență nu numai asupra trupelor române, dar și în armata rusescă din giurul Plevnei. Această izbândă era primul atac reușit înaintea Plevnei de aproape două luni de zile: Rușii îl considerau ca o augurială făgăduință pentru marea întreprindere care era în perspectivă. »Bravi Români!« strigară oficierii ruși cu frățescă bucurie. »etă ei dovediră că nu este cu neputință a se lua întăririle Plevnei.«

Împăratul Alesandru trimise pe adjutantul seu, colonelul principe Demidot-Lapuchin, însoțit de oficierul de ordonanță al Domnitorului, loc-colonel Blaramberg, în liniile române spre a aduce felicitări, în numele țarului, regimentelor al 13-lea de dorobanți, al 5-lea de linie și artileriei noastre pentru vrednicul purtare. Apoi la dejunul luat în câmp de suveranul Rusiei cu Domnul Românilor, cu marele-duce comandant și suitele ruse și române, împăratul redică un toast »în sănătatea armatei române, viteza aliată a armatei rusești.« țarul Rusiei ordonă a se distribui 50 crucei ale ordinului militar al Stului George trupelor române cari luaseră parte la luptele din trecutele două zile.

Domnitorul merse apoi în tabăra diviziunii a 4-a, unde exprimă colonelului Angelescu A. înaltele sale mulțumiri pentru nemeritele dispozițiuni ce luase acest comandant spre a face să isbutescă primul atac al trupelor noastre. Domnul laudă în fața trupei pe loc-colonel Voinescu, care dovedind un curagiu egal cu inteligența la asaltul redanului, dirigiase avântul ostașilor noștri, și înalta căpetenia atărnă pe peptul bravului oficier *Steaua României*. Supremul comandant al armatei române decoră asemenea înaintea frontului pe oficierii și soldații din batalioanele și bateriile cari se distinseseră mai cu osebire, er regimentului al 13-lea de dorobanți care se află înșirată sub arme, îi adresă în cuvinte de acelea cari sguđuie inima oștenului bărbătesci mulțumiri, și spre mărturire și pildă neuitată a vitejei acestui corp. Domnul decoră drapelul regimentului cu marea cruce a *Steii României*. Nesfârșite urale răspunseră înaltului comandant: trupele erau entusiasmte, spiritul lor minunat. Ele adăstau cu nerăbdare momentul de a fi trimise erăș în foc, spre a se întâlni cu dușmanul care sta pitulat în dosul meterezelor sale, necutezând a eși la luptă dréptă, pept la pept.

Inse în mijlocul entusiasmului, căpetenia armatei române nu uită seriosul situațiunii, nici perdeea din vedere totă greutatea întreprinderii ce avea să se esecute de trupele de sub comandamentul seu. După rezoluțiunile luate în consiliul de resbel despre care am vorbit la începutul acestui capitol, se impliniau cele 3 zile de bombardare pregătitoare ce se hotărise a se urmă înaintea de a se esecuta atacul general asupra pozițiunilor Plevnei, și acel atac ar fi trebuit acum să se dea a doua zi, la 29 august (10 septembrie). Dar comandantul armatei de Vest avusesse și mai mult prilejul a se convinge cât de justă era părerea sa, și cât de puțini sorti de reușită avea acel atac general. Cu totă viguroasă bombardare de până acum, cu totă superioritatea de artilerie a armatei aliate, focul inamicului, rarit cu evidentă intențiune spre a cruță munițiunile, nu era nici cum stins; întăririle lui, neconținut drese, nu erau de loc sdruncinate. Poziția sa era tot atât de puternică. Numai cele două singure mici atacuri parțiale date în ziua precedentă, pe drépta de Români asupra redanului, pe stânga de Rușii lui Skobelev asupra Muntelui-Verde, costaseră mai bine de o mie oameni. De aci se putea vedea câte sacrificii va impune atacul

general în condițiuni atât de nefavorabile, cu distanțe încă mari de străbătut de către colonele de atac. Comandanții corpurilor rusești erau ei înșiși convinși de acesta, și se rugaseră a se mai întârziă atacul cel puțin cu o zi, pentru a mai înainta spre pozițiunile inamice și a apropia bateriile. Domnitorul aprobase cererea lor și se amânase pe a treia și 30 august (11 septembrie), atacul general.

Fără iluziuni asupra rezultatului final, de și hotărât, pentru cuvintele ce s'au spus în acest capitol, a da urmare planului dorit de statul-major rusesc, Domnul Românilor, cu prudența șefului care prevede și sorta protivnică, se îngrijise a asigura pozițiunile dinapoi ale armatei și linia ei de operațiune și de retragere. Pentru acesta prescrisese armatei române a complectă și spori întăririile dela Brislau, Kalișovaț, Kreta și Riben, cari fuseseră construite pe triumghiul aceluia platou când îl ocupă divisia 4-a, și a se așeză acolo, pentru a le mântui, 2 batalioane din divisia 3-a și regimentul al 4-lea de călărași, spre Găurenii. În cas de insucces al atacului și de ofensivă puternică din partea Turcilor, armata română ar fi aflat înapoi pozițiuni solide spre a se opune înaintării inamicului. Acastă măsură prevădătoare a capului armatei române este indeajunsă dovadă, că el nu se momia cu nădejdea unei sigure izbândi.

Bombardarea urmă până seara la 28 august (9 septembrie), energetică din partea noastră, mai rară din partea vrășmașului al cărui foc eră cumpătat, dar nu biruit. La 4 ore d. a. la schimbarea ante-posturilor divisiunii a 4-a și întărirea lor pentru serviciul de noapte, Turcii zărind trupele noastre, creșură că înainteză la atac ca în seara precedentă, când năvăliseră asupra redanului. Ante-posturile turcești și reduta Abdul-Kerim deschiseră un foc tare, cărui tiraliorii noștri respunseră; dar vedând că trupele noastre nu atacă, Turcii se liniștiră.

În ziua de 27 august (8 septembrie), la asaltul redanului, pedestrima românească fusese botezată în foc, precum în zilele de mai înainte și încă în cursul luptelor de pe malul stâng al Dunărei, artileria noastră își primise acel botez. În ziua de 28/9, călărimea avea să primescă și densa această sănțire a oștenilor.

Brigada de roșiori compusă din regimentele 1-ii și al 2-lea (mai puțin 1 escradon care se detașase spre escortă la cvartierul general al comandantului armatei de Vest) și brigada Formac, cu regimentele al 5-lea și al 6-lea de călărași, împreună cu o baterie călăreță din regimentul 1-ii de artilerie a căpitanului Hepites, se constituiseră, la 24 august (5 septembrie), în divisiune de cavalerie independentă sub comandamentul colonelului Crețeanu, și primise ordin a se intruni la 26/7 cu divisia 9-a de cavalerie rusescă (Loșkaref) spre a lua împreună în priveghiare drumurile pornind din Plevna spre Nord-Vest la Rahova, spre Sud-Vest la Orhanie și Sofia, a observa și semnală imediat ori-ce mișcări ale trupelor lui Osman pașa pe liniile lor de retragere. Generalul Loșkaref, care se aflase până atunci pe șoseua Bulgăreni-Plevna, porni cu regimentele de dragoni al 8-lea (Astrakan) și al 9-lea (Kazan) al 9-lea de ulani (Bug) al 16-lea de Cazaci de Don și 2 baterii călărețe, și sosi la 26/7, la 9 ore seara, la Riben, unde se intruni cu divisia de cavalerie română. Ambele divisiuni formară un corp de cavalerie, constând din 8 regimente și 3 baterii călărețe ruse-române sub ordinile generalului Loșkaref, ca oficer mai înalt în grad.

A doua zi, 27 august (8 septembrie), la 6 ore dimineața, totă această cavalerie porni spre Semeret-Trestenik, de unde divisia românească, cu bateria ei, înainteză la Dolny-Etropol și așeză ante-posturi cu

fața spre Plevna, la 2 kilometri de podul de piatră peste Vid, urmând pe stânga, spre Nord, malul Vidului în jos până în dreptul satului Susurlu, unde aceste ante-posturi iau contact cu vedetele brigadei Roznovanu de pe malul drept al Vidului. Er la drépta, spre Sud, divisia Crețeanu își întinde ante-posturile până la șoseua Plevnei care trece lângă Dolny-Dubnik, și aci vedetele române dau mâna celor rusești. Divisia Loșkaref se așeză la Dolny-Dubnik, înaintând și densa ante-posturi dela flancul drept al cavaleriei române până spre Gorny-Dubnik, d'a lungul șoselei, și între șosea și Vid. Ziua de 27 se petrecu în partea cavaleriei dela Vestul Plevnei fără incidente însemnate, afară de prinderea de către patrula a unui convoiu de vite escortat de oameni armați, care se cercă a se introduce în Plevna, și afară de o recunoșcere întreprinsă de câteva escadrone turcești, însoțite de infanterie, cari eșiră pe la 4 ore d. a. din Plevna simultan spre Dolny-Etropol și Dolny-Dubnik, și se retraseră când se vedură primite de focurile ante-posturilor române-ruse și câteva obuse ce le trimiseră bateriile călărețe.

La 28 august (9 septembrie), la 5 ore dimineața, cavaleria aliată pornise iscode la Nord, spre Semeret-Trestenik și Demirkioi, la Vest spre Isker, la Sud-Vest pe șoseua Orhanie, spre Gorny-Dubnik. Patrurile despre Trestenik, Isker și în josul Vidului nu înălțaseră pe vrășmaș; cele ce înaintaseră la Vest, pe șosea, dăseră peste câteva detașamente de Cerkezi pe cari le puseseră pe fugă, și recunoscuseră înapoi de Gorny-Dubnik o tabără de infanterie turcească destul de însemnată.

Pe la 2 ore d. a. ante-posturile divisiunii române semnală mișcări de glote inamice îndreptându-se spre Dorny-Etropol. În curând Turcii trec podul și înainteză pe malul stâng, către cavaleria română, cu un lanț de tiraliori, înapoi pedestrima în colonă, cu artilerie și cavalerie pe aripi; în tot 6 tabore (batalioane) de infanterie, 4 escadrone de cavalerie și 4 tunuri. În acelaș timp bateriile inamice de la Opanez deschid un foc violent spre a susține atacul turcesc, început cu îndrăznélă și energiă. Vedetele noastre se resfrâng asupra guardelor-mari, pe când divisia română, incalcă și se gătește de luptă, avisând și divisia rusescă despre atacul turcesc. Colonelul Crețeanu lasă pe platoul Etropolului 2 escadrone din al 6-lea de călărași, cu 1 secțiă a bateriei sale, cărei îi prescrie a începe imediat focul și a lua în piez pe inamic care trece podul; er cu regimentele de roșiori și cu restul regimentelor de călărași, comandantul divisiunii pogoră în șesul care desparte platoul de țermul Vidului spre a face front atacului, pe când celelalte secțiuni ale bateriei călărețe pornesc în galop spre a lua pozițiune pe flanc, de unde deschid un foc de cea mai mare intensitate asupra colonei turcești care naintă în ordine strinsă.

Generalul Loșkaref, pe dată ce aușise tunul pe stânga și fusese informat despre atacul asupra Etropolului, pornise brigada de dragoni cu 1 baterie pentru a sprijini lupta Românilor, 2 escadrone din al 8-lea regiment (Astrakan) descalecă, și înaintând acoperite de porumbiști înalte cari le ascundeau de vederea inamicului, se apropie de flancul stâng al acestuia și încep a-l isbi cu focuri de carabină bine îndreptate; er cele 6 tunuri rusești întovărășesc acțiunea lor cu aceea a tunurilor românești. Bătute ast-fel în flanc de dragoni și de artileria rusescă, în front de obusele și șrapnelele artileriei noastre, luate în pieziș de tunurile române de pe platoul Etropolului, taborele turcești sânt silite a se opri. Regimentul al 9-lea de dragoni ruși, care rămăsese călare, desină atunci un atac pe flancul stâng al vrășmașului asupra

artileriei și cavaleriei turcești. Tunurile inamice își părăsesc iute pozițiunea și trec repede podul înapoi. Cerkezii se retrag în grabă asupra infanteriei lor, producând desordine în rândurile acesteia. Colonelul Crețeanu profită numai decât de acel moment, și dispunând brigada de roșiori în eșelone, năvăleşce cu densa în furagiori asupra dușmanului. Turcii încep pe dată retragerea, care, în fața viguroasei înaintări a roșiorilor noștri pe front, și a dragonilor ruși pe flanc, degeneră în fugă respirată spre podul Vidului, unde invălmășela inamicului este crescută de focul artileriei noastre care se concentrează acum asupra glōtei dela capul podului, și pricinuiă multă pagubă în rândurile turcești.

Năvălirea roșiorilor asupra vrășmașului se execută cu multă intrepiditate și avânt, și-l sili a se retrage, părăsindu-și scopul. Generalul Loșkaref, care venise pe câmpul de bătaia, adresă trupelor căldurose felicitări. Călărimea românescă, luptând cu cavaleria și infanteria turcească sprijinite de artilerie, primise astfel bărbătește botezul ei de foc în ziua de 28 august (9 septembrie). Perderile noastre în această încăierare nu se urcară decât la 3 omeni și 5 cai uciși: 1 ofițer, sub-locotenentul Constantiniu Ión, 17 soldați și 20 cai răniți. Perderile inamicului fură mult mai simțitoare: numai pe câmpul de luptă se găsiră 31 morți și 24 greu răniți, afară de cei ce fuseseră redicați de Turci, séu căduseră dincolo de Vid.

Pe malul drept al Vidului, înaintea întăririlor Plevnei, artileria română-rusă începă la revărsatul zorilor din 29 august (10 septembrie). bubuitul ei puternic din 320 guri de foc cari vërsau pohoiu de foc și de fer peste tâbiile și meterezele osmanlii. În această a patra zi de bombardare, acțiunea bateriilor noastre își ajunse culmea. Turcii trag mai rar și se păstrează pentru lupta supremă pe care, negreșit, o presimt; dar focul lor cumpetat este, totuși, foarte eficace din cauza scurtăreii distanțelor prin energia năntare a artileriei noastre. Perderile în rândurile române, ca și în cele rusești, fură, deci, mai simțite ca în celelalte zile. Bateria căpitanului Lupășcu de la movilă, întărită de 1 secțiă a bateriei a 2-a din regimentul al 2-lea de artilerie, avu mai mulți omeni uciși și răniți (locotenentul Paraschivescu G. rănit) mai toate afetele și rōtele dela tunuri fură atinse, și unele sfărâmate.

Pe când bateriile își urmau cu tărie bombardarea, comandantii începeau a-și regulă pregătirile pentru lupta cea mare care avea să se dea a doua zi. La 4 ore d. a. se țină un consiliu de războiu pe platoul dela Observator de cătră Domnul Românilor, comandant al armatei aliate de Vest, și de marele-duc Nicolae, căpetenia armatei rusești de operațiuni. La consiliu erau față șefii corpurilor al IV-lea, IX-lea, șeful corpului român, acela al detașamentului Imeritinski, șeful de stat-major general al armatei imperiale, general Nepokoitchiski, și ajutorul seu, generalul Levitzki; șeful statutului-major general al armatei de Vest, general Zotof. Se citiră, se examinară încă odată și se aprobară ordinele de luptă pentru trupe: ceasornicile fură regulate după al comandantului armatei de Vest, apoi consiliul se despărți, șefii porniră, spre a aduce la îndeplinire dispozițiunile pentru ziua de bătaia.

Aceste dispozițiuni aveau următoarea cuprindere:

Ordin de luptă pentru trupele armatei de Vest.

Poradim, 29 august 1877.

1) Atacul general al taberei întărite Plevna este hotărât pentru mâine, 30 august (11 septembrie).

2) În revărsatul zorilor toate bateriile vor deschide focul cel mai viu asupra întăririlor. Acest foc va

urmă până la ora 9 dimineața. La 9 ore focul artileriei trebuie să înceteze de-odată pe totă linia. La 11 ore focul artileriei trebuie să reîncepă și să țină până la ora 1 după amiezi. Dela ora 1 la 2 $\frac{1}{2}$ focul va fi din nou suspendat în toate bateriile. La ora 2 $\frac{1}{2}$ bombardamentul va reîncepe cu tărie, și numai bateriile cari prin focul lor pot împiedeca marșul trupelor de atac trebuie să oprescă tragerea lor.

3) La ora 3 după amiezi trebuie să începă mișcarea care precedă atacul.

4) Corpul român va ataca reduta aflată la Nord. Pentru a coopera la acest atac, o brigadă din al IX-lea corp rus cu 2 baterii de 4 va înainta dela satul Grivița spre a protege stânga armatei române de ori-ce încercare a rezervelor inamice; 2 batalione din această brigadă trebuie să atace reduta de Nord în acelaș timp cu armata română, dar din partea Sud-Vest.

5) Restul trupelor corpului al IX-lea va opera între Grivița și Radișovo.

6) Corpul al IV-lea va înainta asupra taberei întărite dela Est de Plevna, susținut de rezerva principală.

7) Comandantul armatei de Vest se va afla lângă rezerva principală.

8) Detașamentul prințului d'Imeria va ataca tabera întărită, urmând șoseua Lovcea-Plevna.

9) Cavaleria generalului Leontief, acoperind aripa noastră stângă și operând spre șoseua Sofiei, va încercă a face joncțiunea sa cu cavaleria generalului Loșkaref.

10) Brigada de călărași a colonelului Roznovanu va urmă a protege flancul drept al corpului român.

11) Regimentul de husari de Kiev va rămâne pe șoseua Bulgăreni-Plevna, având de misiune să lege trupele corpului al IX-lea cu corpul român.

12) În ceea ce privește ținuta, trenurile, ambulantele, spitalele, hrana pe două zile ce vor avea soldații cu densii, se vor urmă instrucțiunile date în ordinul de bătaia dela 26 august (7 septembrie).

13) Ordinele complementare vor fi date pe câmpul de bătaia.

14) Trei ofițeri din fiă-care corp de armată îmi vor fi trimiși ca ofițeri de ordonanță.

Carol.

Șef de stat-major general, general Zotof.

(Va urmă.)

T. C. Văcărescu.

Cântec de flaut și menueta.

— Schiță. —

Compositorul C. M. Weber în anul 1811 se află la Londra. Intr'o zi se plimbă în societatea mai multor dame într'o barcă pe riul Tamisa, și tocmai începă să cânte pe flautul seu, pe care știe să cânte atât de frumos. Atunci se apropiă de barca lor o altă barcă, în care se aflau mai mulți ofițeri; Weber încetăză de a cânta.

— Pentru ce nu cânti mai departe, domnule? — il întreabă unul din ofițerii din barca ce mergea alături.

— Tot din aceeaș cauză, din care am început să cânt, — răspunde Weber.

— Și această este? —

— Că: așa-mi place mie.

— Bine, — respunde ofițerul, — acum inse ori dtale fiți va plăcē să cânti mai departe din flaut, — ori mie îmi va plăcē să te arunc în apă.

Observând Weber inspăimântarea damelor, se supuse violenței, își reluă flautul și începă ără să cânte mai frumos ca ori și când.

Coborîndu-se din barcă, nu-l mai scăpă din ochi pe agresorul seu, — se apropiă de dînsul și îi dîce cu un ton hotărît : — »Frica, să nu neliniștesc pe damele care se aflau în barca mea și pe acelea din barca dtale, m'a silit să primesc insulta ce mi-ai făcut-o. Măne înse, dta îmi vei da satisfacțiunea cuvenită. Ne vom întîlni în Hydepark la orele 10 din dî. Decă voiești, ne vom bate cu spada. Duelul se va face numai între noi doi ; nu e necesar ca pentru noi să mai compromităm și alte persoane.«

Oficierul primește provocarea.

Ambii se întînesc la locul însemnat, — oficierul trage sabia și se posteză. Weber la acesta pășește spre dînsul și îi pune un pistol în piept.

— Ai venit dta să me uciți ? — strigă oficierul.

— Nu, — răspunde Weber cu cea mai mare liniște. — Dar să binevoiești dta, acum numai decă, să-ți bagi sabia în tîcă, și la moment să-mi joci o menuetă — ori te impușc pe loc.

Oficierul, căută un mijloc de scăpare, dar tonul imperios și firm al adversarului seu îl sili să cedeze.

După ce jucă »menueta« — îi dîce Weber : — »Domnule, eri dta m'ai silit să cânt din flaut fără voia mea — astăzi eu te-am silit să joci fără voia dtale. Sîntem cvit. De-cumva înse tot încă nu ești mulțămît nici cu acesta, sînt gata a-ți da ori-ce satisfacțiune mi-ai cere.«

Oficierul, în loc de a-i răspunde, cade de gâtul lui Weber și-l rîgă să-i fie amic.

Din dîua aceea se legă între oficier și compozitor o amiciă, care numai mórtea a desfăcut-o.

Trad. de

Sofia Vlad n. Radulescu.

Poesii populare.

— Din comitatul Solnoc-Doboca. —

Me 'nsurai séra pe plóie,
Și luai o unгурóie,
Bun' a fost de sárutat,
Dar și bună de prădat,
Că tot ce am moștenit
În trei ani mi-a prepădit
Pe rochii, pe rumenele
Și pe câte alte-cele ;
Am mai avut ș-o văcuță,
O-am vîndut pentru-o buicuță,
Că ei nu-i trebue lapte,
Numai s'aibă buică* 'n spate.

Tot îmi dîce o fetiță,
Ca să fiu a ei bădiță,
Și să o iau de muiere,
Că-mi aduce-o mare-avere,
Lasă-te fetiță dragă,
Nu-mi vorbi de a ta blagă,
Căci nu las pe-a mea dragă,
Nici chiar pentru lumea 'ntrégă,
Lumea tot me dosedeșce,
Că mândruța me orbeșce,
Me orbeșce cu lobóre,
De nu o simt că-i cu tóne ;
Dîcă lumea ce va vré,
Dar de ea n'oi ascultă, —
Dîcă lumea ce-a voi,
Dar mândra n'oi părăsi,
Șciu aceea fórte bine,
Că ea n'a vrăjit pe mine,

* Peptărel.

Inse rog pe Dumneșeu,
Să nu dau de vr'un ceas reu,
Să nu dau de vre-o pocită,
Ca să las pe-a mea iubită,
Să nu-mi vină vr'un gînd slab,
Să las pe cine mi-i drag !

Cătănia cui îi bună ?
La feciorul fără mumă.
Cătănia cui îi dată ?
La feciorul fără tată.
Cătănire-aș cătăni,
Numai pușca de n'ar fi,
Pușca cu curelele,
Îmi mîncă umerile,
Boconcii piciorile,
Dar mai bine-aș cătăni
La compania mândrii.

Și de-ar fi să fie tómnă,
Să me 'nsor, să-mi iau o dómna :
— Lasă-le focului dómne,
Că și ele mor de fóme.

Me dusei la mănăstire,
Șeđui patruđeci de đile,
Pusei mânia pe psaltire,
Dar cu ochi după copile,
Pusei mânia pe icóne,
Cu ochii după cocóne.

Face-m'aș călugăraș,
La mănăstire la Blaș,
Déc acolo mi-a fi bine,
Duc și pe lelea cu mine.

Asta véră într'o vreme,
Fost-am să me las de rele ;
Dar n'au vrut mândrele mele,
C'am trăit bine cu ele.

Mândră mândrulița mea,
De frumósă ești frumósă,
Dar hainele nu te-apasă,
Nici pe tine, nici acasă ;
Pe rudă te poți uitá,
Că nimica nu-i vedé,
În ladă poți tot căutá,
Că tot gólă-o vei aflá.

Astăzi béu măne me ieu,
Pe cărarea care vréu ;
Astăzi béu măne me duc,
Pe cărarea, care-apuc.

Are popa șepte fete,
Cu buzele drimboiete,
Pentru ce le-om sárutá,
Șepte đile i-om lucrá.

Fata popii cea mai mare,
Șede 'n vale, face-amnare ;
Cea mai mică le cărligă
Și le dă pe mămăligă.

Nu-mi da Dómne-acela bine,
Care-mi vréu doue vecine !
Când me véd cu voia bună,
Ele đic că io-s nebuună ;
Când me véd cu voia rea,
Ele đic că-i bine-așá ;
Când me véd că-s supérată,
Ele đic că sînt tot bétá.

Culese de:

Laura Veturia Mureșan.

Damele din România în Budapesta.

Bucovina era deja de un pătrar de secol sub stăpânire austriacă, dar boerimea, retrasă pe la moșiile sale, viețuia încă o viață de tot românescă. În acea parte a fostei Moldavii își aveau posesiunile cele mai însemnate familii moldovenești. Stîrceștii, Goeneștii, Costineștii și toți acei cu nume ilustre încă de pe timpul lui Ștefan, nume ilustrate au prin fapte eroice în reșebele, au prin pozițiuni înalte la curte și în administrațiunea țării, își aleseră bunurile prin giurul vechiei capitale și d'acosta astăzi încă stau așezați în apropierea Sucevei.

Din aceste familii, vestită era pe la anii 20 ai secolului present, familia Ștircea nu numai prin rang, avere și virtuți, dar și prin frumuseța celor patru fiice a marelui boer Ștefan Ștircea. Cea mai mare din aceste nobile române, sora baronului Manoil Ștircea, încă în viață, se căsătorii cu junele și frumosul conte Kornis Ferry și viind cu soțul seu în Ungaria și Transilvania, escită mare admirațiune prin frumuseța, spirit și inimă nobilă. Contesa Ștircea-Kornis a fost prima română, de peste Carpați, în secolul actual care a jucat un rol însemnat, de și scurt, în aristocrația maghiară. Tragica-i mörte, s'a aprins și ars de viue, a lăsat locul seu gol o jumătate de secol.

Prin circumstanțe diverse, astăzi cinci dame din România viețuiesc în societatea înaltă a capitalei Ungariei, ocupându-și locul cu atâta demnitate bine apreciată, încât fac onore țării lor. Publicul român de prin provincie va află, cred, cu plăcere câteva noțiuni despre aceste distinse conaționale, ce dăm după ordin alfabetic, pentru a evita dificila chestiune decă întietatea este a se concede născerei ilustre, averei, spiritului și învățătorei seu virtuților.

Barona Aczél-Béla, născută Elena Gherman, este fiica bogatului banchier Gherman din București și fosta soție a celebrului avocat și ministru Basiliu Boerescu. Damă cultă, lucosă în grad suprem, iubitore de societate și petreceri, de un bun gust, rafinat prin lungi călătorii, barona Aczél-Gherman ține una din cele mai elegante case în Budapesta. Salónele sale, unde sînt grămădite bogățiile și raritățile orientului și ale occidentului, când se deschid, reunesc cea mai înaltă societate maghiară. Se înțelege că vorbim numai de aristocrația de nume seu de bani, căci, după usul țerei, aristocrației de spirit, sciinței seu talentului nu i se deschid ușile salónelor.

O nouă legătură contractată cu Ungaria de barona Aczél-Gherman este căsătoria fiicei sale a doua din căsătoria sa cu repausatul marele patriot Basiliu Boerescu, cu junele și esculentul medic doctor Constantin Radulescu, fiul cunoscutului avocat din Bănat Radulescu și irate cu proprietarul-apotecar din Buda.

Nu de mult a apărut în lumea mare, dar îndată a și captivat toate inimile și toate spiritele societății, dna Basili, consulésa generală a Rusiei, născută Callimach-Catargiu, fiica fostului ambasador român. Fină, naltă, grațiosă, distinsă, elegantă, plină de spirit și instrucțiune, dómna Basili-Callimach-Catargiu este o damă mare cu toate perfecțiunile ce i se cer. Pe lângă brillantele sale cvalități de damă de salon, reuneșce și virtuțile trebuitore femeii: e soție și mamă esculentă și unde e cestiunea de binetacere,

buna sa inimă îi impune implinirea datoriilor de umanitate, fără a căuta la naționalitate seu religione.

Dómna Constanța de Dunca-Schiau, cunoscuta regenerătoare a învățămîntului femeilor, în România, cu spiritul seu și instrucțiunea sa, cu cunoștințele sale de limbi diverse și esperințele sale de lumea mare în care a trăit în București, Viena și Paris, ca fiică de mare spătar, ca rudă cu multe familii din aristocrația maghiară, germană, bucovinénă și maramurăsénă, este una din damele române cele mai bine vădute, în diverse cercuri ale societății înalte. Ospitală astfel cum numai românii seu fi ospitali, gata totdeauna d'a face bine ori cui, interesantă prin conversațiunea sa, femeie cu demnitate, soție și mamă bună, dna Constanța de Dunca-Schiau este mult apreciată și iubită. De și încă foarte jună, fiica sa este deja remarcată pentru rara sa frumuseța și inteligență și pentru talentele sale mult cultivate.

Ideal de matronă română, cu toate că încă jună, este dómna Marieta Farra, soția consulului-general al României. Naltă, chiposă, impersonată: măsurată în vorbe, mers și mișcări: binevoitoare și amabilă, presentându-se cu majestate, ori unde apare, dna Farra atrage atențiune și simpatii. Elegantă iară acea îngrijire a cochetăriei, vorbind puțin dar bine cugetat, evitând discuțiuni politice tot atât, cât și intrigele și clevetirele femeesci, dómna Farra impune totdeauna și la toți respect. O calitate rară la femei, mai rară încă la române, o deosebeșce: ea nu vorbeșce nici odată de reu de nimenea, mai puțin încă de compatriótele sale. Casa sa e ținută în ordine perfectă: ea supraveghează tot menagiul. De și avută, nu desdemnă a fi o perfectă menageră. Soție devotată în mod superlativ, mamă esculentă atât pentru propriul seu fiu, cât și pentru copiii soțului seu din prima căsătorie, prin un așa mare număr de calități superioare, dómna Farra dă societății d'aci o înaltă opiniune de virtuțile femeii române, și este mult admirată și laudată.

Barona Maria Szent-Kereszty este fiica generalului Iancu Florescu și a principesei Bibescu. Celebra frumuseța a Bucureștilor apare rar în societatea d'aci, locuind în Transilvania, dar totdeauna cu succes strălucit. Elegantă, distinsă, încă tot frumoasă, barona Szent Kereszty-Florescu este citată și pentru virtuțile sale domestice. Nimenea nu pöte fi soție mai bună, mamă mai devotată. Prin îngrijirile deosebite cu care își creșce singură copiii, alaptându-i chiar singură, a ajuns a avé cei mai frumoși copii din lume.

Dómna contesă Keglevich Béla, născută Popovici, este fiica cunoscutului doctor român din Mehadia; fiind inse c'aici vorbim numai de damele române din România, nu putem menționă pe frumoșă contesă, precum și pe alte dame române din capitală.

Cu mândrie putem dar constată, că damele din România locuinde în capitala Ungariei, represintă cu mare onore, în diverse moduri, numele românesc.

Unicul lucru care este adânc de regretat, e că și aci, ca ori unde, ele între ele trăiesc reu și nu numai că nu se susțin una pe alta, dar fac din contră.

Străinii, maghiarii trebuie să le aperse una de alta. Ce nenorocire pe némul românesc, că fiecare român voind să se înalte pe sine, injoseșce pe ceilalți.

Marele și realele calități ale damelor din România care locuiesc aci au fost inse atât de bine înțelese și apreciate de maghiari, încât aceștia uită tot reul ce aud și nu judecă decă după frumosul ce väd. Astfel numai este posibil, ca aceste cinci dame din România să-și mantie pozițiunea căștigată în societatea înaltă maghiară și să con-

serve stima generală de care se bucură și pentru care ne bucurăm și noi românii din partea locului.

M.

Dragostea.

— La ilustrațiunea de pe pagina 265. —

Trebue ôre să mai facem explicațiune și pentru ilustrațiunea din nr. acesta ?

El e frumos, ea frumoasă; inimile lor sunt pline de iluziuni; s'au văduț odată și par că s'au cunoscut de mult; n'au grăit nici un cuvânt și totuș s'au înțeleas atât de minunat; vorbă scurtă, el e tiner, ea tineră ș-apoi...

Pădurea e ademenitoare, frémătul frunzelor șoptesce tainic, riul clocotește seducător, paserile cântă armonios, și ei șed lângă olaltă legănându-se incet...

Vântul adie lin, obrații lor s'aprind; nu aud nimica și nici nu observă, când s'a furișat între ei — dragostea.

I. H.

Bonbone.

— Ióne, am invitat pentru astă séră doi prieteni la ceaiu; îți vei procură tot ce-ți trebue pentru acesta: ouă, unt, șuncă, sardele și brânză; cât despre ceaiu, l'am cumpêrat eu ênsu-mi, êcă-l. La șese ore să fie totul gata. Ai înțeles ?

— Înțeleg, dle locoteninte.

La șese ore, soseșce locotenintele cu prietenii sei, tustrei morți de fôme.

— Totul e gata, Ióne ?

— Gata, dle locoteninte.

Vitejii se întind. Mésa este aședată cum se cade, totul străluceșce... când de-odată ușa se deschide și Ión apare, ținând în mână un tăer mare pe care se affă ceva negru ca cărbunele.

Locotenintele priveșce tăerul d'aprópe:

— Ce însemnéză acesta ?

— Ceaiu, dle locoteninte, ăice Ión, cu un aer triumfător.

Dênsul făcuse să fierbă la un loc ceaiul, șunca, ouele și sardelele.

*

După trei luni de căsătorie.

O dómna căsătorită numai de trei luni nașce un copil. Toți se miră de acéstă nașcere neașteptată.

O prietenă se duce la doctorul seu și-l întrebă decă este cu puțința să nască cineva un copil viu. după trei luni.

Doctorul se gândeșce puțin și apoi respunde:

— Se întêmplă și asta câte odată, dar numai pentru copilul dintêiu.

*

Sfêrșitul unei crișori.

X... trimite o scrisóre unuia din prietenii sei, în care sfêrșesce cu următorele cuvinte:

»...Da, scumpul meu prieten, sănătatea unchiului meu m'a neliniștit fôrte mult în ăilele din urmă; acum inse sunt pe deplin liniștit, căci el a murit.

*

Imsemnătatea turnurei.

Turnura însemnéză în jurisprudență: esagerarea stărei reale a lucrului; în medicină: un simptom de perturbațiune a funcțiunei motorice; în teologie: o diformare neierată (cu păcat) a corpului uman; în filosofie: ființa negativă la ființa pozitivă; în filologie:

o suficsă străină la o tulpină indigenă; în istorie: o escrescență în a doua jumătate a seculului al 19-lea; în fisică: o deplasare (mutare) nenaturală a punctului de gravitate; în arhitectură: o decorațiune pusă la loc nepotrivit; în estetică: un semn caracteristic al sensului alterat al frumșetii; în comerț: o amăgire a publicului prin mijlôce artificiale; în general o absurditate infloritore.

*

Înainte curții cu jurați.

Președintele, adresându-se către acusat:

— Acusatul, ăici că ă-ai omorit soția pentru a te scăpă de ea! Dar, atunci pentru ce n'ai cerut divorțul ?

— În interesul societății, dle președinte... Ea ar fi putut să facă nenorocirea unui altuia!

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șoiri literare și artistice. *Carmen Sylva* a obținut dela Academia franceză marea medalie de aur, pentru opera sa: »Cântece de pădure.« — *Statua lui Miron Costin* se va inaugura la Iași în luna lui septembrie; ăilele trecute regele și regina, precum și directorii ăiarelor de frunte din România, au semnat pergamentul, care se va depune în temelía monumentului. — *Bene-Merenti* cl. I s'a mai acordat dlui Dui-liu Zamfirescu pentru lucrările sale literare.

O nouă scriere de Carmen Sylva. În primăvêra anului curent regina-poetă Carmen Sylva a publicat la București, în tipografia cărților bisericești, o scriere nouă care s'abate cu totul de genul lucrărilor sale de pân' acuma. Ilustra scriitoare ne ofere cu acésta ocașiune, în forma de rugăciuni, niște invêțături religiôse-morale și filosofice fôrte instructive. Îsvorite din suflet aceste invêțături, titlul cărții este: »Cuvinte sufletești« și cuprinde în 8-vo mare, 131 pagine. Reproducem cu plăcere în nr. de acuma un capitol interesant din acésta carte prețiosă.

Têra Bihării (»Bihar-Ország«.) lucrarea despre care vorbirăm în numărul penultim al foii nôstre, a apărut. Autorul ei, dl K. Nagy Sándor, ofere cetitorilor o lectură petrecătore și instructivă. În formă ușoră, de și numai fugitiv, dênsul ne descrie văile și dêlurile, peșterile și munții, aspectul și poporațiunea, tradițiunile și portul din locurile pe unde ne conduce. Ținuturile Crișurilor și ale Bărcăului, apoi munții Bihorului, ni se infășoșeză în cartea acésta ca 'ntr'o og-lindă fermecătore. Autorul are colori pentru a zugrăvi și spirit de observațiune pentru a ne povesti. Și fiind că cele mai multe din ținuturile descrise sunt locuite de români, cartea are pentru noi un interes dublu. Constatăm cu plăcere, că pe paginile ei nu ne vorbeșce ură și malițiă, ca 'n multe scrieri șoviniste maghiare din timpul mai nou; de aceea o putem recomandă cetitorilor nôștri din Biharia, precum și celor care se intereséză de comitatul nostru. Se pôte comandă la autorul în Oradea-mare. Prețul 1 fl.

Din istoria Românilor, în șese volume, de dl A. D. Xenopol, profesor de acésta materie la universitatea din Iași, va eși de sub tipar în curênd volumul I, care cuprinde istoria veche, formarea naționalității romane împărțită în 4 capitole: 1, timpurile ante-române; 2) Dacia sub Romani; 3) Năvălirea barbarilor, românii în munți; 4) perioada a doua, începuturile de state. Volumul cuprinde 40 de côle de tipar (640 de pagine) în 8° mare și espune materia în mod critic cu arătarea și analisarea tuturor isvôrelor. Doritorii d'ași procură acésta lucrare, atât de trebuinciosă tuturor românilor, cari vreu să cunoscă istoria completă a nêmului lor, sunt rugați a trimite autorului la Iași, prin mandat poștal seu în plic re-

comandat suma de 5 florini, pentru care vor primi sub bandă și recomandat la adresa lor volumul I. Celelalte volume, cari vor apăre în restimpuri de câte 6 luni, vor cuprinde: al II dela descălecarea până la Mihai Vitezul; al III dela Mihai Vitezul până la Matei Basarab și Vasile Lupu; al IV dela aceștia până la fanarioți; al V epoca fanarioților; al VI dela 1821 până la unirea principatelor și până acuma.

Unde lucrează Carmen Sylva. Diarele străine scriu, că regina Elisabeta a României (Carmen Sylva) s-a construit în miedua Carpaților, aproape de castelul Peleş dela Sinaia, un cabinet de lucru foarte încântător. Acesta e foarte simplu și sémănă a casă țărănească. O canapea de mușchiu, înaintea ei o mėsă de stâncă și drept scaun o pėtră. Pe pământ nu sânt covore, ci numai verdėtă. În copacii din impregiurime sânt aninate cușci cu paseri. Aici lucrează Carmen Sylva.

Elemente maghiare în limba română. (Magyar elemek az oláh nyelvben.) Sub titlul acesta dl George Alexi a publicat în Budapesta o broșură în limba maghiară. Lucrarea scrisă cu prė vedită tendință politică, n'are d'a face mult cu știința. Autorul tinde a dovedi prin filologie, ceea ce Hunfalvy, Réthy și alții au scris despre pogorirea noastră latină, despre continuitatea petrecerii noastre în țările aceste și despre formarea limbei române. În zelul seu, al cărui scop îl cunoșcem, autorul îi și întrece, căci Cihac a găsit numai 580 de cuvinte maghiare în limba română, ăr dēnsul a descoperit peste 1000. Ce-i dreptul, aceste nu sânt în us general în limba română și s'aud numai în marginile elementului românesc prin Sătmar, Biharia, Cenad etc. prin urmare nu fac parte din corpul limbei române, dar atunci autorul n'ar fi putut află 1000 de cuvinte. Dēnsul nu e mulțămīt nici cu ortografiile române, ci compune una nouă, pe temeiul limbei maghiare, în care și sunetele *gy, ty, ny* și *ly* iș au semnele lor grafice. Atăta credem, e de ajuns, ca cetitorii noștri să pōtă vedē, că lucrarea dlui Alexi nu cade în șirul acelora, despre care se pōte vorbi serios.

Broșuri noue. Dl M. I. Șapira, cunoscutul fiziognomist din România, a publicat la București o broșură sub titlul »Minuni mnemonice sėu mnemotehnica.« — Dl P. F. Radovici a publicat la București o broșură intitulată: »Câteva cuvinte asupra rēcolei țărănilor.«

Diaristic. Progresul comercial, fōie comercială și industrială' a apărut la Brăila. — Revista Poporului, pentru litere, științe și arte, a apărut la București, redactată de un comitet, va eși odată pe lună. — *Isbānda*, diar politic, a apărut la Turnu-Măgurele în România.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Șciri teatrale și musicale. Dl T. Maiorescu, ministru al instrucțiunii publice în România, a cerut consiliului permanent să se pronunțe asupra creării a patru burse anuale ce trebuiesc acordate absolvenților distinși ai conservatōrelor de musică și declamațiune din București și Iași. — *Bene-Merenti* cl. I s'a dat și artistelor Agata Bărsescu, Elena Teodorini și Carlotta Leria, precum și dlui C. Dimitrescu, profesor la conservator, pentru compunerile sale musicale.

Trupa Manolescu la Bėrlad. »Romānul« primeșce următōrele linii: Eri s'a isprăvit ciclul de reprezentățiuni dată de trupa dlui Manolescu. S'a jucat »Francesca de la Rimini«, »Luisa Müller«, »Vinceneta«, »Hamlet«, »Mândrie și Amor«, de Ohnet, și pentru ultima oră aseră »O crimă celebră«, care a avut un

succes cu totul deosebit fiind jucată înainte a unei săli vëndute până la cel mai din urmă scaun. Dnelor Aristița Manolescu, Ana Manolescu și dlui Manolescu li s'a făcut adevărate ovațiuni. Tot asemenea au fost aplaudați și ceilalți artiști. Se insistă mult pe lângă dl Manolescu să mai dea câteva reprezentățiuni. Dēcă va cedă, se va jucă »Uriel Acosta« de Gutzkov. Măne trupa plēcă la Galați.

Trupa Manolescu la Galați. »Romānului« i se scrie din Galați următōrele: Trupa de asociațiuni a artiștilor romāni de sub direcțiunea dlui Gr. Manolescu se află sosită în Galați. Prima reprezentăție a dat-o în »teatrul cel mare«, din strada Domnėsă, în sėra de joi, 2 iunie, cu cunoscuta piesă »Fântāna Blandusiei.« Succesul a fost colosal. Artiștii Gr. Manolescu, Petrescu, Cărja și artistele Aristița și Anicuța Manolescu au reputat succes. Sala ad literam plină. Spectatorii au făcut ovațiuni artiștilor. Artista Aristița Manolescu a căpėtat un splendid buchet de flori. Pentru sâmbătă sėra 4 iunie se va jucă »Luisa Müller.« Pentru duminica 5 iunie »Maitre de Forge.« Biletele de pe acuma sânt luate. Gălățenii pregătesc surprisă plăcută artiștilor. Trupa va da o serie de 15 reprezentății în Galați.

O jună pianistă română. La esamenele de est an ale conservatorului din Budapesta, între elevele clasei a V-a de pian, s'a distins cu deosebire dra Alma de Dunca-Schiau, adecă ăr o jună română. Calitățile ce au atras mari laude junei pianiste, sânt un joc corect, vėlocitate și egalitate în degete și mai cu deosebire un sentiment musical profund și multă poesie în interpretare. Bach a fost executat cu totă grația și eleganța recerută de spiritul secolului al optispredecelea, caracteristică a marelui compositor; ăr Nocturna de Field, admirată de public și de profesori, ne-a arătat, că o copilă română pōte plānge, suspinā pe clavier, ca hargele eolice atinse de zefire: grandioasa sonată de Krause pe doue clavire ne-a convins definitiv, că avem mult de sperat dela viitorul junei române. Dra Alma de Dunca-Schiau a fost prima în clasa sa.

Concert la Teuș. Inteligența română din Teuș în Ardeal va da acolo la 1 iulie, în grădina de veră a lui S. Lorde, un concert împreunat cu joc; venitul curat e destinat pentru ajutorarea școlelor gr. c. române din Teuș.

Musicali noue. La N. Cosma în Iași au mai apărut următōrele piese musicale noue: »Școlă militară« vals pentru pian, de Antonio Cirillo, șeful muzicii regimentului XIII de dorobanți, dedicat școlei de fii de militari, prețul 2 lei; »Nolcamilia« vals pentru pian, de Ilie Lazăr Drossu, dedicat dnei Nathalia R. Ralle născ. Lecaché, prețul 2 lei; »Pluie de perles« pour piano, par Charles Decker, dediēe a Son Altesse le Prince Gregoire M. Stourza, edițiunea a 2-a, prețul 2 lei.

CE E NOU?

Șciri personale. Dl Hașdėu a fost nevoit să plece grabnic la Viena, unde se află grav bolnavă singura fiică a dsale, care se 'ntorcea spre casă din Elveția; dșōra Hașdėu, ne spune »Romānul«, suferă de mai mult timp, pentru acest scop a și părăsit Parisul încă d'acum o lună și mai bine, spre a-și căută de sănėtate; acum bōla s'a agravat. — Dl Mihail Cogălnicean, însoțit de doctorul Neagoe, s'a întors la București din Constanța aproape deplin vindecat; dsa va plēcă în curēnd la Marienbad. — Dl Ciurcu, fostul director al diarului »L' Indėpendance Romaine« din București, care este esilat din România, a inventat în Franția un balon de aer dirigibil; mi-

nistrul de resboiu francez i-a și deschis un credit spre a-i înlesni esperințele. — *Dl Ioan Slavici*, fostul director al »Tribunei« în săptămâna viitoare se va prezenta la închisorea de stat din Vaș spre a-și face pedepsa hotărâtă de tribunalul cu jurați din Cluș. — *Dl Cornel Pop Păcurar*, fost redactor al ziarului »Tribuna,« e numit revisor școlar al județului Rîmnic-Vâlcea. — *Dl Dionisiu Cadar*, avocat în Lipova, a fost numit dragoman și translator de limba română la judecătoria regescă din Lipova. — *Dl. Alexandru Tura*, oficiant de cancelărie la tribunalul din Deva, a fost numit director de cancelărie la tribunalul din Sighețul-Marmației. — *Dl Al. Vlahuța*, cunoscutul nostru poet, a fost numit revisor școlar la Prahova și Buzeu.

Academia română. Curtea de casație din București a respins recursul dnei Drăgulinescu în anulara testamentului doctorului Obedenar. După această hotărâre Academia Română rămâne nudă-proprietară a averii regretatului doctor,  r fratele P. Obedenar și văduva usufructuari.

Asociațiunea transilvană. *Desp rt m ntul Abrud* va ține adunarea sa generală la 1 iulie n. în comuna rurală Salciva-de-jos. Directorul desp rt m ntului e dl Gerasim Candrea. — *Desp rt m ntul Reghin* va ține adunarea sa generală în anul acesta la 11 iulie n. în localul școlii gr. c. din Reghin: directorul desp rt m ntului e dl Patriciu P. Barbu, secretar dl dr. Abs. Todea.

Petreceri de v ră. *Românii din D. Sânmărtin* în Ardeal vor arangia la 1 iulie o petrecere de v ră în comuna Boziaș, în grădina proprietarului Ioan Sabău. Vinitul e destinat pentru decorarea bisericii noue din Boziaș. Invitațiunea se face de cătră domnii: Vasiliu Moldovan, president la sedria orfanală, președinte; V. Zehan, avocat, vice-președinte; Simion Caluțiu, avocat, cassar; Iacob Macaveiu, adm. protop., controlor. Comitetul arangiator: Ales. Moldovan proprietar, Ales. Muthu teolog absolut. Eugeniu Bran iurist, Conte Louis Norman stud. silv., Simeon Ciuchina proprietar, Dănilă Muntean notar cerc., Emil Gerasim pract. de drept, Virgiliu Oros medicinist. — *Pompierii voluntari din Seliște* vor arangia la 25 iunie n. o petrecere de v ră în Mailat; la cas de timp nefavorabil în sala școlii române din localitate. — *Reuniunea sodalilor rom ni din Cluș* va arangia la 25 l. c. o petrecere de v ră în grădina la »Capul turcesc«: cu ocaziunea ac sta elevii de meserie susținuți de reuniune, se vor produce cu declamațiuni și li se vor împărți vestmintele de v ră. — *Societatea »Concordia« din Blaș* va arangia la 25 iunie n. o petrecere de v ră în grădina lui Comșa din Veza.

Dela Sinaia. Regele și regina României au părăsit capitala, instalându-se la Sinaia. Cu d nsii au plecat și dnii locot. colonel Robescu și major Șomănescu, dna Slăniceanu și dșorele Romalo, Davila, Theodori și Grant. A doua  i a sosit la Sinaia și ducele Adolf de Nassau, feldmareșal în armata austriacă și unchiul reginei României. D nsul va rem ne la Sinaia vr'o lună de  ile.

Școlile în diecesa Arad. La finea anului trecut au absolvat preparandia 41 de elevi, esamenul de cvalificațiune l'au depus 16 preparanți absoluți, în anul școlastic curent s nt internați în alumneu 70, în cursurile preparandiale s nt înscriși 106 elevi. Pe teritoriul consistoriului aradan s nt 383 școle, numarul copiilor obligati la școla cvotidiană a fost 34,066, dintre cari la esamene au fost presentți 14,226. La școla de repetițiune au fost obligati 5,519 tineri, 4740 fete, dintre cari la esamene au fost numai 580. Pentru ameliorarea frecvenței școlare și peste tot pentru ameliorarea stării invățământului, sinodul a ho-

t rit, ca consistoriul să dea laud torie și să premieze pe acei inv țatori, cari se vor distinge intru promovarea invățământului poporal,  r pe protopresbiterate să le indemne tot-odată să creeze fonduri pentru premiarea inv țatorilor, cari se disting prin zelul lor. Se află pe teritoriul apartinător acestui consistor 52 coruri de plugari, 182 școle de pomărit, 88 bibliotecii școlare, 29 inv țatori se ocupă cu albinăritul, 39 edificii școlare nu s nt corespunđtore. Consistoriul e avisat să procure un manual corespunđtor pentru propunerea »igienii« în institutul pedagogic teologic.

Mai mulți profesori universitari din București au primit, cu multă bunavoință, să facă gratuit cursuri superioare pentru elevele clasei VI normale din Asilul »Elena Dómna« precum și pentru institutorele, ce se pregătesc în acest institut. Astfel dl profesor dr. D. Br ndz  va face un curs de botanică; dl prof. dr. Istrati s'a insărcinat cu predarea unui curs de chimie și de igienă; dl prof. C. Dimitrescu va face un curs de estetică; dl prof. Gr. Tocilescu va face un curs de istoria antică și a Românilor basată pe documente; dl D. I. Georgescu cunoscutul sculptor român va predă sculptura la elevele din secțiunea »Ateneul Elisabeta.«

Serbarea Miron Costin la Iași. Ađi s mbat , 11/23 iunie, se va face în Iași deschiderea solemnă a unor serbări populare ce se vor arangia în grădina Copou de acolo pentru sporirea fondului statuei lui Miron Costin. Aceste serbări vor dură 3  ile, s mbat , duminecă și luni, și după cum află »Curierul«, regele și regina încă vor lu  parte la ele. Pe lângă petrecerile și spectacolele din grădină, se vor face și serbări speciale: aș  s mbat  11 iunie se va face panahida la mitropolie asupra osemintelor lui Miron Costin transportate dela m năstirea din Br nișteni, aflate în mom ntul Costinian de acolo; semnarea în grădina publică a pergamentelor ce au a se depune în temelia statuei, pergamente, cari vor fi semnate de regele și regina, de mitropoliți, miniștri, autorități și publicul ce va fi de față. Duminecă, 12 iunie, va av  loc serbarea punerii temeliei monumentului și premiarea cooperabilor, cari au luat parte la esopiția din Craiova. Luni 13 iunie va av  loc în sala universității o matinee literară și artistică.

Oglinda lunei. *Imp ratul Frideric* a murit fără agonie, intréga familie  r  de față, toți membrii cabinetului așteptau în odaia de-alătura. Se scrie, că 'n ziua precedentă imp ratul Frideric lu nd mâna soției sale o puse în a lui Bismarck, privind semnificativ; cancelarul, abia fiind în stare să-și ascunđă lacrămile, s rut  mâna murindului imp rat. Dimineța la 6 ore, când medicii au declarat, că în cur nd are să urmeze catastrofa, imp r tesa Victoria incep  a pl nge dureros. Pictorul Werner a făcut desemnul imp ratului în c surile sale din urmă. După m rtea imp ratului, imp r tesa văduvă s'a retras în apartamentele sale. Inmorm ntarea s'a făcut luni, în urma voințelor din urmă ale mortului, în cercul cel mai restrins al familiei, cu caracter militar și fără pompă, din palatul Friedrichskron dela Potsdam, unde d nsul s'a și născut. — *Noul imp rat al Germaniei*, urcat la tron sub numele Vilelm II, fiul cel mai mare al repausatului, este de 29 ani. Primul act al seu fu un ordin de  i adresat armatei, al doilea fu adresat marinei și al treilea poporului. Ac sta ordine denotă totodată programul viitorului domnitor, care vine să 'naugureze un sistem militaresc. Politica esternă va rem ne aceeaș. — *Alegerile comunale în România* se urm z ; pretotindeni învinge opoziția unită, care susține pe actualul guvern până la un punct  creare.

Partida lui I. C. Brătian a ramas in minoritate: dar și mai puține voturi a obținut — la București — partida lui Fleva și a tinerilor negustori, spriginți pe sub mână de guvern. — *Fortificarea Bucureștilor*, după planul generalului Brialmont, înainteză. București va fi una din cetățile cele mai tari din Europa și un bulevard puternic la porțile orientului. Fortificarea se face sub conducerea ofițerilor români, cari au făcut școle tehnice în străinătate. După București, se va fortifica regiunea Siretului de jos, a Oltului și regiunea Carpaților.

Castelul Habsburg. Se scrie din Berna: Călătorii cari trec prin văile argoviene dela Olten la Zurich, trec pe lângă Lenzburg pe sub o colină pe care se află o clădire maiestasă. Această clădire este vechiul castel Habsburg, lăganul casei Austriei. Din acea înălțime se poate vedea Jura, valea dela Alpi și vedătoarele câmpii ale Argoviei. Nu este nici un suveran ilustru care, trecând prin Elveția, să nu se fi dus să se înscrie în vechiul registru al castelului. Acum câțiva ani, cu ocaziunea căsătoriei principelui moștenitor al Austriei cu principesa Stefania a Belgiei, orașul Viena a voit să cumpere acest castel pentru a-l dăruia tinerilor soți. Guvernul argovian, căruia îi aparține acest castel, refuză d'a-l vinde. O încercare de acelaș fel s'a făcut de un grup de Vinezi cari au voit să ofere castelul împăratului Francisc-Josef cu ocaziunea iubilului seu. Guvernul argovian a refuzat din nou. El dice că cestiunea de bani este secundară, și că poporul elvețian nu ar aprobă vândarea unui castel de care sunt legate atâtea tradițiuni și atâtea suveni la cari ține foarte mult.

O bôla scumpă. Din Milano se scrie cu data de 9 iunie următoarele: Împăratul Brasilei a părăsit orașul nostru după o ședere de 35 de zile, împăratul numai patru zile a fost sănătos, 31 de zile reprezintă bôla și reconvașența sa. Această bôla l'a costat pe Don Pedro II o frumôsă sumă. Socotela la otel pentru împăratul și suita sa eră, după cum se făcuse invoie la început, de 1000 de franci pe zi, dar această sumă, din cauza bôlei împăratului, s'a urcat la 2000 de franci pe zi, fiind nevoie de cheltueli speciale și de delogiarea a o mulțime de pasageri pentru ca bolnavul să nu fie turburat. Cu totul locuinta a costat 65,000 de franci. Se vede inse că împăratul n'a găsit această sumă esagerată, căci proprietarul otelului »Milano« pe lângă o tabacheră de aur, a primit și un ordin brasilian. Ghiața a costat cam 100 de fr. pe zi, cheltuelile pentru depeși s'au urcat la 50,000 de franci, de ore-ce în fie-care zi se telegrafia din Milano la Rio de Janeiro pentru 3000—4000 de franci. Renumitul doctor din Paris, Charcot, a primit pentru că s'a dus de doue ori la Milano, afară de cheltuelile de drum, 40 mii de franci, 6r profesorii Semmola și De Giovanni au trebuit să se mulțămescă numai cu câte 1200 franci pe zi. La acesta trebuie să se mai adaogă o mulțime de bacșișe, de acte de binefacere etc., astfel că nu greșim decă vom afirmă că Don Pedro II a cheltuit în timpul șederei sale de Milano 400,000 de franci. Împăratul mai are să mai pörte și un proces. Un pictor aședase cu consimțimentul otelierului în odaia de dormit a împăratului trei tablouri, peisajuri din Brasilia, sperând că împăratul le va cumpăra. El afirmă acum că tablourile, indată după bolnăvirea împăratului le-a vëndut unui engles bogat, dăr acesta, fiind-că tablourile n'au putut fi predate la timp, din cauza bôlei împăratului, a resiliat contractul. Practicul pictor cere acum ca împăratul să-i cumpere tablourile cu 50,000 de franci, să-i dea despăgubire de 1000 de franci pentru fie-care zi de bôla.

Șoiri scurte. *Congresul studenților români* în anul

acesta se va ține în orașul Piatra în luna lui septembrie. — *Zăgun*, teritorul dela granița Ardealului, pentru care s'au ivit multe neplăceri între Austro-Ungaria și România, totul cam de 1624 jughere, prin înțelegere a fost cumpărat de guvernul României cu 78.720 fl. — *La gimnasiul român din Brașov* esamelele de maturitate s'au făcut în săptămâna trecută. — *Asociațiunea din Brașov* pentru spriginirea învățaceilor și sodalilor români publică concurs la doue premii de câte 100 fl. pentru sodalii români, cari pot să deschidă lucrătărie în Brașov. — *Patriarcul sêrb Anghelici*, care în luna trecută ș-a serbat iubilul de 40 ani al preoției sale, ș-a dat dimisiunea în mâinile ministrului de culte Trefort. — *Di Ardelean*, frisorul român al principesei Stefania, a fost chemat anume la Franzensbad de cătră principesa de corônă a Șvediei. — *În Japonia* s'a pornit o viuă mișcare pentru convertirea iaponesilor la creștinism, mai ales în clasele mai culte. — *Senatul episcopesc* al consisto- rului arhidieceșan din Sibiiu ș-a ales de cassar pe dl Pantaleon Lucața căpitan c. r. în pensiuine, controlor pe dl Gerasim Candrea avocat în Câmpeni. — *Ducele și dusesa de Edinburg* cari călătoresc actualmente prin Spania, au fost jefuiți pe drumul dintre Granada și Cordova. S'a spart un cușer și s'a luat d'acolo bijuterii de mare valoare și mai multe vestminte. Cușêrul al doilea în care se găsiu și mai multe bijuterii, n'a fost observat de hoți. — *Universitatea din Cambridge* a conferit fiului celui mai mare al principelui de Wales, principelui Albert Victor, gradul de doctor utriusque juris. La această serbare academică au asistat și principele și principesa de Wales. — *La Caransebeș* adunarea generală de primăveră a comunității de avere a fostului regiment confinar româno-banatic s'a ținut în 5 iunie, fiind de față 93 de represintanți din 98: averea totală a comunității e 16.855,264 fl. care în anul trecut a adus 166,951 fl. 62 cr. — *Manevrele de tómnă* în anul acesta, nu se vor ține între Szeps-St.-György și Sighișora. ci între Sighișora și Mureș-Oșorheiu. — *Dieta* ș-a incheiat ședințele și s'a amănat până la tómnă. — *Reuniunea industrială din Cluș* a cerut dela minister voia d'a arangia o espoziție industrială și economică în Cluș la 1890.

Necrológe. *Ioan Cristea*, tatăl dlui Nicolae Cristea, asesor consistorial în Sibiiu, a încetat din viață, în Oena-Sibiiului, la 16 l. c., în etate de 85 ani. — *Catarina Buzdug* n. Pop, soția dlui Ion Buzdug, preot gr. or. în Poiana, în Ardeal, a murit la 13 iunie n. în etate de 24 ani. — *Carol Bica*, fiul dlui Vasile Bica, notar cercual în Tășad, Biharia, a repausat la 19 l. c., în primăveră etății sale, fiind abia de 9 ani.

Invențiuni noue.

Șinele de sticlă de drum de fer au fost încercate în America; dar pare că prețul lor este mai mare decăt al șinelor de oțel. Această considerațiune va fi d'ajuns pentru a mai urmă cu aceste încercări. S'a fabricat d'asemenea probe de litere de tipografie de sticlă. Aceste litere sunt de o dimensiune foarte mare, căci sticla în bucată mică este pre fragilă pentru a compune litere ordinare. În aceste condițiuni sticla dă bune rezultate. Remâne a se șci decă stricarea și înlocuirea literelor n'ar da naștere la cheltueli mai mari decăt trebuie pentru topirea literelor de metal.

Césornio fără arătătoare. În galantarul marelui fabricant de césornice, Brewster, din Londra, este espus un nou césornic fără arătătoare, ultima invențiune pe terenul indicatorilor timpurilor. Césornicul în cestiune are figura unei tamburine, a cărei supra-

față de pergament formeză tabela de cifre. Pe această tabelă sunt vopsite 12 grupuri de flori la distanțe egale, provădute cu numerele necesare. Pergamentul nu e găurit nicăiri, dar timpul e arătat de 2 albine ce sboră dela o flóre la alta in acest scop. Albina cea mică se învertește in giurul pergamentului odată la fiecare oră; cea mare merge de 12 ori mai incet. Ca motori lucrăză in dosul pergamentului 2 magnetete ce se învertesc in giurul osiei lor. Albinele fiind de fer, ele urméză magnetelor, arătând regulat timpul.

Sticle de hârtie. Hârtia servește la ori-ce, in dizele năstre; se face dintr'ensă chiar roți de vagone și case. Ecă că s'a isbutit să se facă din ea și sticle. Se ia o pastă compusă din 10 părți pastă de cârpe, 40 pastă de paie și 50 pastă de lemn. Se fac din ea foi de carton: și fiecare foie este unsă pe ambele fețe c'o amestecătură compusă din 60 părți de sânge prospăt desribinat, 35 părți calce in praf și 5 părți sulfat de aluminiu. După această pasta este uscată; apoi se mai unge odată; apoi in fine se iau de ce foi și se comprimă in niște forme pentru a se intoami jumătate din fiecare butelii. In fine se intrunesc jumătățile doué câte doué. Aceste sticle nu sânt atacate nici de vin, nici de alcool, nici de cea mai mare parte din lichide și nu se sparg.

Cămașa electrică. Una din cele mai noué invențiuni ale sciinței igienice e cămașa electrică, in care se află ocsid de cusutor, cupru, zinc și fer, și adecă așa aședate, că unele fire sânt impregnate cu aceste ocside și alte fire, cari sânt vërite printre firele ocsidate, sânt din fire obicnuite. O așa cămașe represintă o baterie electrică. Pentru cei cari sufer de reumatism, cămașa electrică e forte binetăcătore, și se pôte intrebuiță și ca armă de apărare.

Felurimi.

Limbajul paserilor. Cocosul vorbește limba găinilor sale; mai mult, el cântă bărbăția și gloria sa; scatiul, țintezoiul, pitulicea, nu cântă decât amururile lor. Sticletele cântă amorul și talentul seu ei. — Ciocărlia intoneză un imn spre gloria naturiei, sub cerul liber: femeiușa sa il ascultă și-l admiră, pitulită in grâu. — Rândunica plină de iubire, plină de afectiune, cântă rare-ori singură, dar cântă in duo, in trio, in cvatuor, in atâtea partide căți membrii sânt in familie; gama ei are puțină intindere și totuș ciripitul seu e plin de farmec. — Privighetorul se aședă pe o ramură vecină cu aceea, pe care se află cuibul seu, și bătând măsura cu aripile, distrage pe tovărășă sa de grijele clocirii cântându-i tot ce șcie mai frumos. — Canarul cântă amorul seu propriu.

Crestinil și păgânii. Diarul «la France» publică ore-care date privitorie la biserica creștină. In anul 120 s'a introdus aiasma. In 157 călugăria. In 391 slujirea in latineșce. In 1000 clopotele. In 1204 inchisitiunea. In 1215 spovedania. In 1870 infallibilitatea Papei. Acelas diar adauge, că statistica arată, că sânt acum pe pământ 850,000,000 budhisti seu păgâni, 170,000,000 mahometani, 200,000,000 catolici, 150,000,000 protestanți și 100,000,000 ortodocsi. Astiel numerul păgânilor este indoit mai mare, ca al Creștinilor de pe pământ.

Femei meseriașe in Anglia. In Anglia sânt 347 femei, care se ocupă cu făurăria și lucră cu ciocanul; 9138 femei fac cuie de potcove; 10,592 se ocupă cu legatul cărților și 2302 sânt culegătore in tipografia; 1180 se ocupă cu pictură: 67 gravéză; 37,910 sânt in-grijitoare de bolnavi in spitale și 1309 se ocupă cu fotografia.

Ghicitore de semne.

De Ida Benedec.

▽ea * * a * e ∞ = u VIII ∇ e † ! a * * e ∇ e ∞ ișu * * * Ńu < ! u VIII ∞ = aș? ∞ Ń * * * e aș * * * ? u * = e oci 'š o = ii * * * e i ∇ li □ ∞ = A: * u VIII ea ' i ∇ e š * * * ! u VIII Ńe uš ! ai u ! VIII Ńio ∞ ∞ - a VIII ! u * i VIII, a ∇ a ! e uš □ i ∞ ? u VIII Ńe ? e ∞ =

? e ' i □ i ∞ a = ea ∞ i VIII * * * ! e i š = a š * * * a * * * ! VIII ∞ * * * e ! = e - a ∇ ! i š ? e ' š ? oă i š i VIII a = e * a ∞ < o = i u Ń * * * * * u < ii = a a * u VIII i š e i ∞ ∞ * * * a ? e * a = e ! A: □ i š a ? e □ i ∞ cea > a ∇ e ∞ i š u - VIII < eli = i * *

□ a c i * i e A * e = ∞ a š ? i

Terminul de deslegare e 10 iulie. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte intre deslegători.

Deslegarea ghicitorei de șac din nr. 4 :

Nu este 'n lume alta ființă,
Care să rabde ce-am răbdat eu;
Nu este 'n lume o suferință,
Să nu pëtrundă in pieptul meu.

Deslegare bună ni-a sosit dela dămnele și domnișorele Georgina Fekete Mișici, Emilia Pop n. Marcuș, Cornelia Lupu, Angela Popovici, Cornelia Denșușian, Elisabeta Conopan, Ana Mageru n. Babescu, Mariți Balaci, Ofelia Berlogia, Iosefina Popescu, Amalia Crișan, Zoe Dimbu, Minodora Micșunescu, Ana Ardelean și dela dl Arcadie Crêșnic.

Premiul a fost dobândit de dșora Ana Ardelean.

Poșta Redacțiunii.

Amorul. In cealaltă am găsit urme de talent, acesta inse este o incercare forte slabă, in care nu-i nimic bun

Carpeniș. A sosit tocmai la incheierea foii. Ne bucurăm de revedere.

Liège. N'am mai primit cronica promisă. Piesa va urmă in

curênd.

Dni I. C. in C. «Dedicațiunea» nu o putem intrebuiță; cealaltă dōră. Dar acesta-i numele autorului? ne sună cam intăritat.

Bacău. Am primit articolul și-l vom publică 'n curênd. V'am trimis o cartă postală. Sosit-a?

Mureș-Dăteș. Primit-ai scrisōrea nōstră?

Bistriță. Promisiunea?

Dnei A. C. Cu plăcere.

Călindarul sêptemănei.

Diua sêpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
Duminea Rusaliilor. Ev. dela Ioanu c. 7, st. 37, gl. 7, a inv. 8.		
Duminea	12 (†) St. Rusalii	24 Ioan Botez.
Luni	13 (†) Mart. Achilina	25 Prosper
Marti	14 Prof. Eliseu	26 Ieremia
Mercuri	15 Prof. Amos	27 Ladislau
Joi	16 Mart. Tihon	28 Iosua
Vineri	17 Mart. Emanuil	29 † Petru și Pav.
Sămbătă	18 Mart. Leontie	30 Teodosiu

La nrl acesta erăș alăturăm un suplement de jumătate de colă.

Totodată rugăm cu stăruință pe aceia cari încă nu ș-au plătit abonamentele, să binevoiescă a le achită, căci ne apropiăm de sfêrșitul semestrului și după cum anunțarăm in mai multe rânduri, noi numai cu abonamente plătite regulat inainte putem susține foia. Cei ce nu vreu seu nu pot plăti regulat, să nu mai cêră dela noi jertfe imposibile, ci facă-și datoria, ori să ne inna-poieze foia, căci astfel de «abonați» numai ne incurcă.

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hùgel in Oradea-mare.